

SVEA HOVRÄTT
Miljööverdomstolen
Rotel 0614

DOM
2010-09-09
Stockholm

Mål nr
M 6883-09

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, miljödomstolen, dom 2009-07-29 i mål nr M 2735-08, se bilaga

KLAGANDE

1. Astrid Andersson, Stinsgatan 2, 652 29 Karlstad
2. Eivor Andersson, Fagottgatan 2, 421 41 Västra Frölunda
3. Owe Andersson, Torserud Grindgärdet, 661 91 Säffle
4. Birgitta Berglind, Torserud Hörne, 661 91 Säffle
5. Anders Einevik, Stockvägen 9, 661 43 Säffle
6. Elisabet Einevik, samma adress som 5.
7. Magnus Einevik, Kvaldersrud Haget, 661 91 Säffle
8. Bertil Eriksson, Ankargatan 10, 661 40 Säffle
9. Ingegerd Eriksson, samma adress som 8.
10. Benny Hamberg, Box 45, 430 85 Brännö
11. Inga-Maj Hedqvist, Kvaldersrud Vattbol, 661 91 Säffle
12. Lennart Hedqvist, samma adress som 11.
13. Jeanette Jakobsson, Kvaldesrud Nolgärdet, 661 91 Säffle
14. Elisabeth Jansson, Vintergatan 19 B, 661 32 Säffle
15. Ann-Christin Johansson, Torserud Torsborg, 661 91 Säffle
16. Christina Johansson, Torserud Torsbol, 661 91 Säffle
17. Ellen Johansson, Örrud Lillhagen, 661 91 Säffle
18. Gunnar Johansson, samma adress som 16.

Dok.Id 907484

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00

19. Jan Johansson, samma adress som 15.
20. Jennie Johansson, Kvaldersrud Haget, 661 91 Säffle
21. Martin Johansson, Torserud Lillhaga, 661 91 Säffle
22. Waltraut Johansson, Järnvägsgatan 25, 661 91 Säffle
23. Torbjörn Jonsson, Furuvägen 11, 661 42 Säffle
24. Erling Kaarud, Uranienborgsveien 9 A, 0351 Oslo, Norge
25. Inger Karlsson, Högalidsgatan 6, 661 42 Säffle
26. Kjell Karlsson, samma adress som 25.
27. Åke Kihlström, Torserud Solliden, 661 91 Säffle
28. Margareta Landén, Torserud Håla, 661 91 Säffle
29. Dagny Larsson, Kvaldersrud Nyhagen, 661 91 Säffle
30. Knut Lidström, Vallgatan 7 A, 661 41 Säffle
31. Anne-Cathrine Lill-Olsson, Virvelgatan 20, 667 34 Forshaga
32. Ebbe Lindbom, Vassdalsvägen 2, 430 85 Brännö
33. Anita Myrman, Stationsgatan 5, 661 30 Säffle
34. Gerd Myrman, Kvaldersrud Solhem, 661 91 Säffle
35. Jan Olsson, Torserud Granliden, 661 91 Säffle
36. Tony Olsson, Virvelgatan 20, 667 34 Forshaga
37. Jan-Einar Pettersen, Kvaldersrud Nolgärdet, 661 91 Säffle
38. Ingemar Pettersson, Torserud Sörstugan, 661 91 Säffle
39. Izabella Pettersson, samma adress som 38.
40. Britt-Marie Rinnemo, Torserud Prinserud 6451, 661 91 Säffle
41. Lennart Rinnemo, Rallaregatan 17, 655 32 Kil
42. Stig Rinnemo, samma adress som 40.

43. Guri Sandvik, samma adress som 24.
44. Ann-Lis Skoog, Torserud Grindgärdet, 661 91 Säffle
45. Gunilla Sund Pettersson, samma adress som 35.
46. Annelie Svensson, Torserud Haga, 661 91 Säffle
47. Sven Svensson, Torserud Trädgården, 661 91 Säffle
48. Arne Wik, Nilsby Skola, 665 91 Kil
49. Bodil Wik, samma adress som 48.

Nr. 3, 5, 11, 12, 14, 16, 18, 27, 38, 39, 40, 42 och 44 är även ombud för nr 1-2, 4, 6-10, 13, 15, 17, 19-26, 28-37, 41, 43 och 45-49

MOTPARTER

1. Universal Wind AB, 556571-8151, Kalendegatan 25, 211 35 Malmö

Ombud för 1: Advokaterna Bo Hansson och Per Molander
Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB
Box 1711
111 87 Stockholm

2. Länsstyrelsen i Värmlands län, 651 86 Karlstad

SAKEN

Tillstånd för gruppstation för vindkraft på fastigheten Torserud 1:39, Säffle kommun

MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med upphävande av miljödomstolens dom och Länsstyrelsens i Värmlands län beslut den 1 september 2008 i ärende nr 10642-07, avslår Miljööverdomstolen ansökan.

YRKANDEN M.M. I MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Astrid Andersson m.fl. (klagandena) har yrkat att Miljööverdomstolen ska upphäva miljödomstolens dom och länsstyrelsens beslut, och avslå ansökan.

Universal Wind AB (bolaget) har bestritt klagandenas yrkande.

Länsstyrelsen har bestritt klagandenas yrkande.

Säffle kommun har i yttrande anfört att kommunen har beslutat att, med hänvisning till 16 kap. 4 § första stycket miljöbalken, inte tillstyrka bolagets ansökan.

UTVECKLANDE AV TALAN M.M. I MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Klagandena har till stöd för sin talan anfört bl.a. följande. Reglerna om tillstånd till vindkraftsanläggningar ändrades den 1 augusti 2009. Bl.a. togs kravet på bygglov bort. Bolaget har återkallat sin ansökan om bygglov. Någon sådan prövning har alltså inte gjorts. Vidare infördes en regel om vetorätt för kommunen. Säffle kommun har inte tillstyrkt bolagets ansökan. I stället har kommunen betonat att detta är en pågående process som ska leda till ett välunderbyggt beslut. Det råder osäkerhet kring tolkningen av de nya reglerna.

Bolaget har till stöd för sin talan anfört bl.a. följande.

Säffle kommun har hos Miljööverdomstolen avstyrkt bolagets tillståndsansökan med hänvisning till 16 kap. 4 § miljöbalken i dess lydelse efter den 1 augusti 2009. Lagändringen trädde alltså ikraft efter det att miljöprövningsdelegationen hade lämnat bolaget tillstånd till den sökta verksamheten. Fråga uppkommer därmed om Miljööverdomstolen ska tillämpa den ändrade lydelsen vid sin överprövning. Bolaget har två huvudsakliga invändningar mot att Miljööverdomstolen tillämpar 16 kap. 4 § miljöbalken i dess ändrade lydelse i målet. För det första strider en sådan tillämpning mot bestämmelsens ordalydelse, enligt vilken endast den prövningsinstans som ger tillstånd till verksamheten ska tillämpa regeln. För det andra strider en sådan tillämpning mot grundläggande rättsliga principer om rättsäkerhet och förutsebarhet enligt vad som närmare utvecklas nedan.

Retroaktiv tillämpning av lagstiftning är i vissa fall (skatterätt och straffrätt) direkt förbjuden i grundlagen (2 kap. 10 § regeringsformen). Regeringsrätten uttalade i rättsfallet RÅ 1988 ref. 132 att huvudprincipen för vilka förvaltningsrättsliga föreskrifter som ska tillämpas i ett mål eller ärende avseende både förfarandet och prövningen i sak är vilka föreskrifter som är i kraft när prövningen sker, även vid prövning av besvär över beslut som fattats före ikraftträdandet av de föreskrifter som gäller vid besvärprövningen. Regeringsrätten uttalade dock att undantag från denna huvudprincip kan vara uttryckligen föreskrivna i övergångsbestämmelser eller följa av uttalanden i motiven till lagstiftningen. Det kan även förekomma fall där det av omständigheterna framgår att lagstiftaren inte avsett att de nya bestämmelserna ska tillämpas helt enligt de angivna grundsatserna i ett övergångsskede. I senare praxis har dock Regeringsrätten i plenum slagit fast att försiktighet bör iakttas när det gäller att ställa upp någon generell princip för hur dylika situationer ska hanteras (RÅ 1996 ref.

57). Regeringsrätten uttalade därvid att det inte framstår som rimligt att till den enskildes nackdel tillämpa en betungande förvaltningsrättslig bestämmelse (miljöskyddslagens bestämmelser om efterbehandlingsansvar) retroaktivt utan att detta varit föreskrivet i särskilda övergångsbestämmelser eller det av regelsystemet i övrigt tydligt kunde utläsas att en sådan tillämpning var åsyftad. Vidare talade de principer om proportionalitet, rättssäkerhet och berättigade förväntningar som erkänts i EG-rätten i vissa fall emot att en överinstans tillämpar materiella regler som inte gällde då det överklagade beslutet fattades. Inom EG-rätten har det ansetts att ändringar i materiella rättsregler normalt inte träffar förhållanden som ligger före ikraftträdandet annat än då det på olika sätt, såsom av bestämmelsens ordalydelse, klart framgår att en retroaktiv tillämpning har varit åsyftad. Även i sådant fall krävs dock att de berörda berättigade förväntningar har behörigen respekterats. Regeringsrätten fann i detta fall att det inte framgick vad som skulle gälla i ett övergångsskede och uttalade att det med hänsyn till detta, och till att en retroaktiv tillämpning uppenbarligen skulle kunna leda till en tidigare oförutsebar ekonomisk belastning för berörda företag, följde att miljöskyddslagens äldre bestämmelser skulle tillämpas vid prövningen. Regeringsrätten har senare bekräftat detta synsätt genom bl.a. RÅ 2003 ref. 88 och RÅ 2004 ref. 82, där Regeringsrätten uttalat att en retroaktiv tillämpning av lagstiftning måste tillgodose rimliga krav på rättssäkerhet och rättvisa. Valet av tillämplig regel kan inte vara avhängigt tillfälliga omständigheter såsom att beslut överklagats eller att den nya regeln trätt i kraft under den tid då målet var under handläggning.

Mot bakgrund av ovanstående praxis är utgångspunkten alltså, att betungande materiella förvaltningsrättsliga bestämmelser får tillämpas retroaktivt endast om det är föreskrivet i särskilda övergångsbestämmelser eller om det av regelsystemet i övrigt tydligt kan utläsas att en sådan tillämpning varit åsyftad.

Kommunens inställning till en vindkraftetablering kommer mot bakgrund av den nya bestämmelsen i 16 kap. 4 § miljöbalken att vara av avgörande betydelse för om en enskild väljer att söka tillstånd till en sådan etablering. Eftersom kommunens tillstyrkan är en avgörande förutsättning för om tillstånd ska meddelas är 16 kap. 4 § miljöbalken i dess nuvarande lydelse att anse som en materiell rättsregel med en för den enskilde tillståndssökanden betungande verkan. Det torde vara uppenbart att kommunens inställning har stor påverkan på enskilda vindkraftsföretags ekonomiska förhållanden. Eftersom 16 kap. 4 § miljöbalken i dess ändrade lydelse är en materiell rättsregel med en för den sökande stor ekonomisk betydelse och betungande verkan, ska den i enlighet med vad Regeringsrätten uttalat tillämpas i fall där tillstånd meddelats före lagändringen endast om det är föreskrivet i särskilda övergångsbestämmelser eller det av regelsystemet i övrigt tydligt kan utläsas att en sådan tillämpning är åsyftad.

Lagen om ändring i miljöbalken (SFS 2009:652), genom vilken 16 kap. 4 § miljöbalken fick sin nuvarande lydelse, innehåller inga övergångsbestämmelser. Inte heller av förarbetena framgår att det varit lagstiftarens syfte att den ändrade bestämmelsen skulle tillämpas omedelbart även i situationer då tillstånd meddelats före ikraftträdandet. Tvärtom innehåller förarbetena det generella uttalandet att äldre bestämmelser fortfarande ska gälla för överklagande av beslut som har meddelats före ikraftträdandet (se prop. 2008/09:146 s. 47). Redan av denna anledning föreligger hinder mot att tillämpa 16 kap. 4 § miljöbalken i dess nuvarande lydelse i målet.

Uttalandet har generell räckvidd, även om det i propositionen sorterats in under avsnittet om ändringar i plan- och bygglagen (2009:651). Det finns ingen systematik eller logik i att detta uttalande avser beslut enligt plan- och bygglagen men inte beslut enligt miljöbalken. Det torde helt enkelt vara fråga om ett förbiseende från lagstiftarens sida. Som utvecklats ovan ska denna lagstiftningsmiss inte drabba den enskilde tillståndssökanden.

Bolaget vill som ytterligare stöd för sin uppfattning hänvisa till följande förarbetsuttalande (prop. 2008/09:146 s. 40) när det gäller att bedöma tillståndssökandens rättssäkerhet och berättigade förväntningar: "Det är viktigt att en kommun som är negativ till en etablering av vindkraft redan under samrådsprocessen enligt 6 kap. miljöbalken tydligt redogör för sin uppfattning. Annars riskerar man att verksamhetsutövaren drar på sig kostsamma prövningsprocesser i onödan." Resonemanget gör sig gällande i ett fall där ett vindkraftsföretag valt att lägga stora resurser på en etablering och utformat sin ansökan utifrån det regelverk som gällde när tillståndsprövningen inleddes, och som därefter i vederbörlig ordning erhållit tillstånd till sin verksamhet i enlighet med detta regelverk. Att detta företag senare i prövningen drabbas av en ny materiell regel som innebär att ansökan inte kan beviljas, skulle strida mot kravet på en rättssäker process och på kravet om vindkraftsföretagets berättigade förväntningar.

Bolaget gör vidare gällande att kommunen under samrådet redovisade en alltigenom positiv inställning till den sökta verksamheten. Detta framgår av protokollet från samrådsmöte den 19 mars 2007. Dessutom bereddes kommunen under miljöprövningsdelegationens tillståndsprövning tillfälle till yttrande vid två tillfällen. Kommunen redovisade därvid inte någon annan inställning än den som hade angetts under samrådet. Det var således rätt av miljöprövningsdelegationen att utgå från att kommunen inte hade någon avgörande invändning mot den sökta verksamheten.

Bolaget har lagt ner omfattande personella och ekonomiska resurser på tillståndsprövningen. De ekonomiska konsekvenserna av att tillståndet i detta sena skede rivs upp med hänsyn till den nya vetoregeln skulle vara mycket stora. Det bör även framhållas att många verksamhetsutövare som riskerar att drabbas på liknande sätt av den införda lagändringen, troligen skulle ha valt att lägga sina resurser på andra lokaliseringar för sin vindkraftsutbyggnad. En retroaktiv tillämpning av bestämmelsen i 16 kap. 4 § miljöbalken får därigenom till följd att en för landet angelägen vindkraftsutbyggnad försenas eller försvåras. En sådan konsekvens är både ologisk och svårförklarlig eftersom ett uttalat syfte med lagändringarna är att utbyggnaden av vindkraft ska underlättas.

Miljööverdomstolens hittillsvarande praxis avseende en övergångsvis tillämpning av 16 kap. 4 § miljöbalken är inte enhetlig. En enhällig miljööverdomstol konstaterade den 18 januari 2010 (mål nr M 6371-08) att "ändringarna trädde i kraft den 1 augusti 2009, men äldre bestämmelser gäller fortfarande för överklagande av beslut som har meddelats dessförinnan". Därefter, i två domar den 1 och 10 juni 2010, kom en oenig domstol till motsatt resultat (mål nr M 6909-09 resp. nr M 8133-08). I dessa fall fann majoriteten att den ändrade bestämmelsen ska tillämpas även i fall där tillstånd meddelats före ikraftträdandet. Domstolens minoritet (en resp. två ledamöter) ansåg däremot att man inte kunde tillämpa den nya bestämmelsen på det sättet. Enligt bolaget ligger den uppfattning, som kommit till uttryck dels i Miljööverdomstolens avgörande

den 18 januari 2010, dels i de skiljaktiga meningarna i de senare avgörandena, helt i linje med vad Regeringsrätten uttalat om att man inte kan ge betungande materiella förvaltningsrättsliga bestämmelser retroaktiv verkan utan uttryckligt stöd i övergångsbestämmelser eller annars tydlig viljeinriktning från lagstiftarens sida. Bolaget vill även framhålla att det föreligger en väsentlig skillnad mellan omständigheterna i detta mål och de som var för handen i de mål som avgjordes i juni månad. I dessa fall hade vederbörande kommuner ställt sig avvisande till den aktuella vindkraftsetableringen redan vid samrådet. I det nu aktuella målet är omständigheterna annorlunda eftersom kommunen, som anförts ovan, var positiv till verksamheten under samrådet och vid länsstyrelsens handläggning.

Länsstyrelsen har vidhållit vad som anfördes i det överklagade beslutet.

MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Miljööverdomstolen har i domar den 1 juni 2010 (mål nr 6909-09) respektive den 10 juni 2010 (mål nr 8133-08) funnit att avsaknaden av övergångsbestämmelser till den nya lydelsen av 16 kap. 4 § första stycket miljöbalken får anses innebära att bestämmelsen ska tillämpas enligt sin ordalydelse redan från ikraftträdandet, även om ansökningsförfarandet har inletts dessförinnan.

Av bestämmelsen följer att tillstånd till en anläggning för vindkraft får ges endast om den kommun där anläggningen avses att uppföras har tillstyrkt det. Eftersom Säffle kommun inte har tillstyrkt den aktuella etableringen ska ansökan redan av detta skäl avslås. Miljödomstolens dom och länsstyrelsens beslut ska därför upphävas.

Miljööverdomstolens dom får enligt 23 kap. 8 § miljöbalken inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Per-Anders Broqvist, hovrättsråden Rose Thorsén och Henrik Runeson, referent, samt tf. hovrättsassessorn Therese Sandin.
Enhälligt.

Föredragande har varit Sofia Hedelius Bruu.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Miljödomstolen

DOM
2009-07-29
meddelad i Vänersborg

Mål nr M 2735-08

SVEA HOVRÄTT
Rotel 0614

INKOM: 2010-09-09
MÅLNR: M 6883-09
AKTBIL: 33

KLAGANDE

1. Astrid Andersson, Stinsgatan 2, 652 29 Karlstad
2. Eivor Andersson, Fagottgatan 2, 421 41 Västra Frölunda
3. Owe Andersson, Torserud Grindgärdet, 661 91 Säffle
4. Birgitta Berglind, Torserud Hörne, 661 91 Säffle
5. Anders Einevik, Stockvägen 9, 661 43 Säffle
6. Elisabet Einevik, Stockvägen 9, 661 43 Säffle
7. Magnus Einevik, Kvaldersrud Haget, 661 91 Säffle
8. Bertil Eriksson, Ankargatan 10, 661 40 Säffle
9. Ingegerd Eriksson, Ankargatan 10, 661 40 Säffle
10. Benny Hamberg, Box 45, 430 85 Brännö
11. Inga-Maj Hedqvist, Kvaldersrud Vattbol, 661 91 Säffle
12. Lennart Hedqvist, Kvaldersrud Vattbol, 661 91 Säffle
13. Jeanette Jakobsson, Kvaldersrud Nolgärdet, 661 91 Säffle
14. Elisabeth Jansson, Vintergatan 19 B, 661 32 Säffle
15. Ann-Christin Johansson, Torserud Torsborg, 661 91 Säffle
16. Christina Johansson, Torserud Torsbol, 661 91 Säffle
17. Ellen Johansson, Örrud Lillhagen, 661 91 Säffle
18. Gunnar Johansson, Torserud Torsbol, 661 91 Säffle
19. Jan Johansson, Torserud Torsborg, 661 91 Säffle
20. Jennie Johansson, Kvaldersrud Haget, 661 91 Säffle

Dok.Id 111855

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänersborg	Hamngatan 6	0521-270 200 E-post: miljodomstolen.vanersborg@dom.se	0521-270 230	måndag – fredag 09:00-16:00

21. Martin Johansson, Torserud Lillhaga, 661 91 Säffle
22. Waltraut Johansson, Järnvägsgatan 25, 661 30 Säffle
23. Torbjörn Jonsson, Furuvägen 11, 661 42 Säffle
24. Erling Kaarud, Uranienborgveien 9 A, 0351 Oslo, Norge
25. Inger Karlsson, Högalidsgatan 6, 661 42 Säffle
26. Kjell Karlsson, Högalidsgatan 6, 661 42 Säffle
27. Åke Kihlström, Torserud Solliden, 661 91 Säffle
28. Margareta Landén, Torserud Håla, 661 91 Säffle
29. Dagny Larsson, Kvaldersrud Nyhagen, 661 91 Säffle
30. Knut Lidström, Vallgatan 7 A, 661 41 Säffle
31. Anne-Cathrine Lill-Olsson, Virvelgatan 20, 667 34 Forshaga
32. Ebbe Lindbom, Vassdalsvägen 2, 430 85 Brännö,
33. Anita Myrman, Stationsgatan 5, 661 30 Säffle
34. Gerd Myrman, Kvaldersrud Solhem, 661 91 Säffle
35. Jan Olsson, Torserud Granliden, 661 91 Säffle
36. Tony Olsson, Virvelgatan 20, 667 34 Forshaga
37. Jan-Einar Pettersen, Kvaldersrud Nolgärdet, 661 91 Säffle
38. Ingemar Pettersson, Torserud Sörstugan, 661 91 Säffle
39. Izabella Pettersson, Torserud Sörstugan, 661 91 Säffle
40. Britt-Marie Rinnemo, Torserud Prinserud 6451, 661 91 Säffle
41. Lennart Rinnemo, Rallaregatan 17, 665 32 Kil
42. Stig Rinnemo, Torserud Prinserud 6451, 661 91 Säffle
43. Guri Sandvik, Uranienborgveien 9 A, 0351 Oslo, Norge
44. Ann-Lis Skoog, Torserud Grindgärdet, 661 91 Säffle

45. Gunilla Sund Pettersson, Torserud Granliden, 661 91 Säffle

46. Annelie Svensson, Herrhagsgatan 48, 652 22 Karlstad

47. Sven Svensson, Torserud Trädgården, 661 91 Säffle

48. Arne Wik, Nilsby Hastersby Skola, 665 91 Kil

49. Bodil Wik, Nilsby Hastersby Skola, 665 91 Kil

Nr 3, 5, 11, 12, 14, 16, 18, 27, 38, 39, 40, 42 och 44 är även ombud för nr 1-2, 4, 6-10, 13, 15, 17, 19-26, 28-37, 41, 43 och 45-49

MOTPARTER

1. Universal Wind AB, 556571-8151
Kalendegatan 25, 211 35 Malmö
Ombud: advokaten Bo Hansson
Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB
Box 4291, 203 14 Malmö

2. Länsstyrelsen i Värmlands län
651 86 Karlstad

ÖVERKLAGAT BESLUT

Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Värmlands läns beslut den 1 september 2008 i ärende nr 551-10642-07, se bilaga 1

SAKEN

Tillstånd för gruppstation för vindkraft på fastigheten Torserud 1:39, Säffle kommun.

DOMSLUT

Miljödomstolen avslår överklagandena.

BAKGRUND

Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Värmlands län lämnade den 1 september 2008 Universal Wind AB tillstånd att på fastigheten Torserud 1:39 i Säffle kommun uppföra och driva en gruppstation för vindkraft med en sammanlagd installerad effekt om 36 MW, fördelad på tolv vindkraftverk med en installerad effekt om högst 3 MW vardera samt tillhörande transformatorstationer. För verksamheten meddelades bland annat följande villkor.

3. Avståndet från verken till den enskilda vägen som går från väg 540 ner till Torserudssands badplats ska vara minst 75 m.
4. Placeringen av verk nr 8 (i ansökan angivet med koordinater 1349446, 6553947) ska justeras så att avståndet till Vänerns strand blir minst 800 m.
5. Bolaget ska i god tid innan anläggningsarbetena påbörjas samråda med tillsynsmyndigheten om respektive verks exakta placering.
6. Vindkraftverkens totala höjd (torn + rotor) får inte överstiga 149 m över marknivån.
7. Vindkraftverken ska ges en enhetlig storlek och utformning och en diskret färgsättning. Reklamtext får inte förekomma på anläggningen.
8. Ljud från verksamheten ska begränsas så att det inte under någon del av dygnet ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå som riktvärde utomhus vid bostäder än 40 dB(A).
9. Ljudnivån från vindkraftparken får 50 meter från Vänerns strandlinje under perioden 1 april – 30 september som riktvärde inte överstiga 35 dB(A).
10. Skuggbildning vid varje bostadshus får, inom etablerad tomtplats, uppgå till maximalt 8 timmar per år. Varaktigheten av skuggbildningen får uppgå till maximalt 30 minuter per dygn. Verken ska förses med utrustning för skuggminimering.
11. Vindkraftverken ska förses med hindermarkering i enlighet med Luftfartsstyrelsens särskilda yttrande i ärendet.

Blinkande medelintensivt sken ska vid skymning och gryning ha ljusintensiteten 2 000 candela. I mörker ska ljusintensiteten dimmas till 200 candela. I dager ska hinderljuset inte vara tänt under förutsättning att bakgrundsluminansen uppfyller angivet värde i Luftfartsstyrelsens föreskrifter om markering av byggnader, master och andra föremål.

Hinderljuset ska skärmas på sådant sätt att spridning inte sker under elevationsvinkeln minus 1°.

YRKANDEN M.M.

Astrid Andersson och medparter, i fortsättningen klagandena, har yrkat att miljöprövningsdelegationens tillstånd ska upphävas. De har anfört bland annat följande till stöd för överklagandet.

Det är mycket viktigt att tysta lugna naturområden som Värmlandsnäs bevaras. De tolv vindkraftverken kommer att förstöra all mark i området och de boendes hela livssituation. Det har bland annat kommit nya rön om den skadliga effekten av buller från vindkraftverk. Vindkraftverken kommer också att orsaka stora problem och ökade fysiska och psykiska risker vid arbeten i skogen. Jakt och rekreation påverkas negativt. Landskapsbilden kommer även att påverkas negativt i samband med att skog avverkas för vindkraftparken. Dessutom kommer värdet på deras fastigheter att sjunka till följd av etableringen; detta gäller inte minst de skiften som är belägna mellan vindkraftverken. Det är mindre ändamålsenligt att placera vindkraftverk i skogsmark på grund av vindförhållandena. Härtill kommer att de tolv verken avses placeras inom en yta som inte lämpar sig för fler än 2-3 vindkraftverk. Om hushållningsprincipen tillämpas, finns många lämpligare alternativ än på Värmlandsnäs. Universal Wind AB har tänkt sig att utan tillstånd från samtliga skogsägare använda skogsbilvägarna i området för transporter av vindkraftverken. Bolaget har lämnat ett flertal felaktiga uppgifter i miljökonsekvensbeskrivningen om buller- och skuggberäkningar, bland annat har beräkningarna gjorts på mindre verk än de aktuella. Avstånden mellan bostadshus och vindkraftverk blir därför för korta och Naturvårdsverkets riktlinjer för vindkraftsstörningar kommer inte att kunna följas. Samrådsförfarandet var inte korrekt, eftersom alla berörda inte kallats till samrådsmötet och flera uppgifter som lämnades dessutom var felaktiga. Underlaget är så bristfälligt och fullt av felaktigheter att länsstyrelsen borde ansöka om återkallande av tillståndet.

Länsstyrelsen i Värmlands län har bestritt bifall till överklagandena.

Universal Wind AB har bestritt bifall till överklagandena.

Miljödomstolen har den 25 mars 2009 hållit muntlig förhandling och syn i målet. Vid förhandlingen har Säffle kommun upplyst att området i Torserud, som tidigare

funnits med i den som tillägg till översiktplanen föreslagna vindkraftsplanen, tagits bort sedan synpunkter inkommit från närboende och markägare.

Klagandena har i förnyat yttrande efter förhandlingen anfört bland annat följande. Det saknas viktiga parametrar i den WindPro-beräkning som tagits fram, nämligen uppgifter om råketskall, råketslängd, meter över havet samt ackumulerat bullervärde från hela parken. Dessutom är beräkningen utförd på ett verk med uppgivet källbuller 102,5 dB(A) medan det i faktabladet för verket anges ett källbuller på 104 dB(A) vid "operational mode 1". Alla ljudberäkningar bör genomföras enligt värsta scenario med rätt verk. Sådana beräkningar skulle leda till krav på ökat avstånd till bostäder. Härtill kommer att det krävs högre vindkraftverk i skogsmark. Säffle kommun har nu dessutom helt tagit bort detta område i sitt förslag till översiktsplan gällande vindkraft.

Universal Wind AB har efter förhandlingen inkommit med kompletterande yttrande enligt bland annat följande. Bolaget har ännu inte slutligt valt vindkraftmodell, men kommer att välja modell och teknik som möjliggör innehållande av bullervillkoren. Beträffande val av markråketslängd har denna inte så stor inverkan för moderna varvtals- och bladvinkelreglerade vindkraftverk. Om ljudnivån från ett modernt vindkraftverk ska beräknas, bör man istället välja ljudeffektnivå efter uppgift från leverantören och räkna ljudutbredningen oberoende av markråkheten. För beräkningen av ljudeffektnivå (källjud) från vindkraftverken har bolaget valt att basera sin ljudberäkning på det av tillverkaren faktiskt uppmätta värdet såvitt avser vindkraftverk av fabrikat Enercon, modell E-82. Detta värde brukar vara 1-2 dB(A) lägre än det av leverantören garanterade värdet. Det garanterade värdet är den avvikelse från typvärdet som tillverkaren tar ekonomiskt ansvar för. Eftersom det inte är rimligt att utgå från att alla verk som ska användas i aktuellt område är måndagsexemplar med bullernivåer som vida överskrider typbullervärdet, saknas skäl att utgå från annat värde vid bullerberäkningarna. Uppgiften om garanterad ljudeffektnivå vid olika varvtal saknar därvid betydelse för prövningen. Skulle det visa sig att ett eller flera av de levererade verken har högre bulleremissionsvärden än typvärdet, står verksamhetsutövaren risken för detta i förhållande till tillsynsmyndigheten och de närboende. Om avvikelsen är så stor att en bullerberäkning,

baserad på uppmätt emissionsnivå, visar att bullervillkoren inte innehålls, blir nästa steg att utföra immissionsmätningar vid närmast liggande bostäder. Bolaget skulle aldrig fortsatt investera pengar i Torserudsprojektet, om bolaget gjort bedömningen att det inte är möjligt att innehålla bullernivån 40 dB(A) vid närmaste bostadshus eller om bolaget förstått att villkoret endast kan innehållas om verken går på reducerad effekt och gör detta i så stor utsträckning att lönsamheten i projektet äventyras. - Säffle kommun har i sitt arbete med att fastslå vindkraftsområden i översiktsplanen medverkat till att Torserudsområdet utpekats såsom riksintresse för vindbruk. Kommunen har även under samrådet förklarat att området utgör en lämplig lokalisering för vindbruk. Kommunens helomvändning i förslaget till vindkraftsplan är resultatet av en högröstad grupps effektiva påtryckningsarbete gentemot ledande politiker. Eftersom Miljööverdomstolen konstaterat att ändrade politiska ställningstaganden i en översiktsplan inte i sig bör medföra att en högre instans ska undanröja ett i underinstansen givet tillstånd, bör domstolen lämna kommunens olika utställningsförslag utan avseende.

Länsstyrelsen i Värmlands län har i yttrande efter förhandlingen anfört bland annat följande. I tillståndet är föreskrivet som villkor att 40 dB(A) inte får överskridas vid bostadshus. Detta gäller oavsett vilket källjud vindkraftverket har. Att på detta sätt reglera ljudnivån vid immissionspunkten, bostadshuset, är det normala sättet att säkerställa att oacceptabla bullerstörningar inte uppkommer. Det kan dock vara svårt att genom mätningar i efterhand verkligen verifiera att en viss bullernivå uppfylls. En förutsättning för att tillstånd ska ges är därför att man bedömer det som troligt att villkorsvärdena kommer att uppfyllas. Länsstyrelsen accepterar vad bolaget anfört om användning av råketskall och råketslängd i bullerberäkningen. Däremot är det tveksamt om korrekt indata för ljudeffekten använts. Enligt datablad från Enercon är uppmätta värden 0,9 dB(A) högre än vad bolaget använt i sin bullerberäkning och då är det fler fastigheter (4) som skulle få en bullernivå över 40 dB(A). Används den garanterade ljudeffektnivån med rekommenderad säkerhetsfaktor om 1 dB(A) är det många (12) fastigheter där bullervillkoret överskrids. Beträffande verkens effekt innebär tillståndet att en höjning av turbinens effekt upp till 3 MW endast kan göras i den utsträckning man fortfarande kan beräkna att bullervärdena vid bostäder inte överstiger 40 dB(A). Länsstyrelsen har yttrat sig

över det tidigare planförslaget i vilket det nu aktuella området vid Torsrud fanns med och hade inga erinringar mot detta område. Yttrande över det nya planförslaget har ännu inte lämnats.

I målet har även markägare, som inte ingår bland de klagande, i en inlägga till miljödomstolen upplyst att de och andra boende söder om det område som tillståndet avser, har för avsikt att där etablera en egen mindre vindkraftpark och att denna etablering påverkas negativt av den ansökta vindkraftparken.

DOMSKÄL

Aktuell vindkraftpark avses att uppföras i ett område som av Energimyndigheten utpekats som riksintresse för vindbruk. Miljöprövningsdelegationen har lämnat tillstånd till vindkraftparken efter en process där Säffle kommun får anses ha tillstyrkt placeringen. Säffle kommun har numera, i förslag till tillägg till översiktsplanen, valt att ”i denna omgång” ta bort det tidigare föreslagna och nu aktuella området med hänvisning till den lokala opinionen.

Miljööverdomstolen har i dom den 22 december 2008 (M 3336-07), med hänvisning till kravet på förutsägbarhet, uttalat att ett under ärendets gång ändrat politiskt ställningstagande i en översiktsplan normalt inte bör medföra att en högre instans undanröjer ett givet tillstånd. Miljödomstolen finner att detta ställningstagande även är relevant i nu aktuellt mål. Det saknas därför skäl att upphäva tillståndsbeslutet på grund av det reviderade förslaget om vindkraftplan för Säffle kommun.

Ägarförhållandena i området för vindkraftparken är förvisso sådana att mellan vindkraftverken liggande markområden som tillhör annan i vissa avseenden påverkas negativt, exempelvis kan marken inte användas för ytterligare vindkraftverk. Detta gäller dock inte pågående markanvändning såsom skogsbruk, där vindkraftparkens inverkan inte är större än att den måste godtas. Inte heller kan en eventuell påverkan på i nuläget endast planerade vindkraftparker i omgivningen beaktas vid prövningen.

I likhet med miljöprövningsdelegationen och länsstyrelsen finner miljödomstolen att lokaliseringen av vindkraftparken inte är olämplig.

I de bullerberäkningar som redovisats i målet har ljudeffektnivån 102,5 dB(A) använts för samtliga tolv vindkraftverk. Utifrån den ljudeffektnivån har Universal Wind AB redovisat att de beräknade ljudimmissionsvärdena vid närboendes bostäder underskrider 40 dB(A). Miljödomstolen finner att bolagets bullerberäkning kan godtas under förutsättning att varje vindkraftverk, oavsett fabrikat m.m., som installeras inte har en högre ljudeffektnivå än 102,5 dB(A) under drifttid. Bullervillkorets formulering kan dock lämnas oförändrad.

Miljödomstolen har inget att erinra mot övriga villkor i tillståndet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (Dv 427)

Överklagande senast den 19 augusti 2009

På miljödomstolens vägnar

Jonas Sandgren

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Jonas Sandgren, ordförande, och miljørådet Staffan Ljung samt de sakkunniga ledamöterna Dan Löfving och Östen Andersson. Föredragande har varit beredningsjuristen Charlotte Stenberg-Magnusson.

Miljöprövningsdelegationen

Universal Wind AB
Kalendegatan 25
211 35 MALMÖ

Tillstånd enligt miljöbalken till gruppstation för vindkraft på fastigheten Torserud 1:39, Säffle kommun

SNI-kod: 40.90

Beslut

Tillstånd

Länsstyrelsens miljöprövningsdelegation, nedan kallat MPD, lämnar Universal Wind AB (org. nr 556571-8151), nedan kallat bolaget, tillstånd enligt miljöbalken (MB) att på fastigheten Torserud 1:39 i Säffle kommun uppföra och driva en gruppstation för vindkraft med en sammanlagd installerad effekt om 36 MW, fördelade på tolv (12) vindkraftverk med en installerad effekt om högst 3 MW vardera samt tillhörande transformatorstationer. Placeringarna ska i huvudsak motsvara de koordinater som anges i ansökan, dock med iakttagande av de justeringar som föreskrivs i villkor 3 och 4 nedan. Se även karta inlagd sist i detta beslut.

Miljökonsekvensbeskrivning

MPD godkänner miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) i ärendet med stöd av 6 kap 9 § MB.

Villkor för verksamheten

1. Om inte annat följer av övriga villkor skall anläggningen uppföras och verksamheten bedrivs i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget angivit i ansökan eller i övrigt åtagit sig i ärendet.
2. Innan den närmare placeringen av verken och tillfartsvägar fastställs och anläggningsarbeten påbörjas skall
 - a) en kulturmiljöutredning i form av en inventering av forn- och kultur lämningar göras.
 - b) en undersökning av förekomsten av fladdermöss i området kring vindkraftverk nr 8 (i ansökan angivet med koordinater 1349446, 6553947, läge justerat enligt villkor 4 nedan)

Inventeringen och undersökningarna skall ske i samråd med Länsstyrelsen.

3. Avståndet från verken till den enskilda vägen som går från väg 540 ner till Torserudssands badplats skall vara minst 75 m.
4. Placeringen av verk nr 8 (i ansökan angivet med koordinater 1349446, 6553947) skall justeras så att avståndet till Vänerns strand blir minst 800 m.
5. Bolaget skall i god tid innan anläggningsarbetena påbörjas samråda med tillsynsmyndigheten om respektive verks exakta placering.
6. Vindkraftverkens totala höjd (torn + rotor) får ej överstiga 149 m över marknivån.
7. Vindkraftverken skall ges en enhetlig storlek och utformning och en diskret färgsättning. Reklamtext får inte förekomma på anläggningen.
8. Ljud från verksamheten skall begränsas så att det inte under någon del av dygnet ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå som riktvärde* utomhus vid bostäder än 40 dBA.
9. Ljudnivån från vindkraftparken får 50 meter från Vänerns strandlinje under perioden 1 april – 30 september som riktvärde* inte överstiga 35 dBA.
10. Skuggbildningen vid varje bostadshus får, inom etablerad tomtplats, uppgå till maximalt 8 timmar per år. Varaktigheten av skuggbildningen får uppgå till maximalt 30 minuter per dygn. Verken skall förses med utrustning för skuggminimering.
11. Vindkraftverken ska förses med hindermarkering i enlighet med Luftfartsstyrelsens särskilda yttrande i ärendet.

Blinkande medelintensivt sken skall vid skymning och gryning ha ljusintensiteten 2 000 candela. I mörker skall ljusintensiteten dimmas till 200 candela. I dager skall hinderljuset ej vara tänt under förutsättning att bakgrundsluminansen uppfyller angivet värde i Luftfartsstyrelsens föreskrifter om markering av byggnader, master och andra föremål.

Hinderljuset skall skärmas på sådant sätt att spridning ej sker under elevationsvinkeln minus 1°.
12. Bolaget skall senast en månad efter det att anläggningsarbetena är slutförda för respektive verk anmäla detta till tillsynsmyndigheten. Marktytor runt verken som iordningsställs för byggskedet ska återställas till skogsmark efter att verken tagits i drift, med undantag för den yta som behövs för verkens underhåll och service. Återställningen skall ske snarast möjligt, dock senast ett år efter att anläggningsarbetet för det aktuella verket avslutats.
13. Om verksamheten i sin helhet eller någon del av denna upphör skall åtgärder för återställande av området vidtas. I god tid före nedläggningen skall detta anmälas till tillsynsmyndigheten. Verksamheten skall anses nedlagd om elproduktion inte har bedrivits under ett år.

14. Ett förslag till kontrollprogram skall lämnas till tillsynsmyndigheten senast tre månader innan anläggningsarbetena påbörjas. Av kontrollprogrammet skall framgå hur tillsyn, besiktning och kontroll med avseende på användning av mätmetoder, mätfrekvens, utvärdering och rapportering skall ske. Särskild uppmärksamhet skall ges åt de frågor som anges i "Miljöprövningsdelegationens bedömning under avsnittet "Kontrollfrågor".

Med riktvärde avses i villkor ovan, ett värde som skall föranleda att verksamhetsutövaren snarast vidtar åtgärder för att förhindra ett fortsatt överstridandet av villkoret.

Delegation

MPD överlåter med stöd av 22 kap 25 § 3 st MB jämfört med 19 kap 5 § 1 st 8 p MB åt tillsynsmyndigheten att fastställa villkor angående

- a) Den närmare placeringen av vindkraftverken. Vid justering av lägena ska bolaget inhämta godkännande från Försvarmakten och Luftfartsstyrelsen.
- b) Den närmare placeringen och utformningen av tillfartsvägar.

Igångsättningstid

Den med tillståndet avsedda verksamheten skall ha satts igång (tagits i drift) senast fyra år efter att detta beslut vunnit laga kraft annars förfaller tillståndet i de delar som inte satts igång. Bolaget skall meddela tillsynsmyndigheten när verksamheten satts igång.

Särskilda upplysningar

Detta tillstånd befriar inte bolaget från skyldigheten att iaktta vad som gäller enligt andra bestämmelser för den anläggning eller verksamhet som tillståndet avser.

Om lagskyddade fornlämningar konstateras beröras av uppförandet av vindkraftverk, tillfartsvägar eller ledningsdragningar kan Länsstyrelsen komma att fatta beslut enligt kulturminneslagen (1988:950) som helt eller delvis påverkar lokaliseringen av planerade verk.

Artskyddsförordningens (1998:179) bestämmelser kan bli aktuella att beakta för verksamhetens utformning och drift.

Senast 30 dagar innan respektive vindkraftverk uppförs skall Försvarmakten och LFV underrättas om verkets exakta läge och höjd.

Redogörelse för ärendet och MKB

Ansökan med åtaganden och yrkanden

Bolagets tillståndsansökan enligt MB inkom den 21 juni 2007. MKB bifogades. Efter begäran från länsstyrelsen har ansökan kompletterats.

Bolaget yrkar tillstånd för uppförande av en vindkraftsgrupp med tolv (12) vindkraftverk med en installerad effekt upp till 3 MW vardera samt tillhörande transformatorstationer.

Verkens numrering samt placering med koordinater:

1.	X 1 349476	Y 6 553 413
2.	X 1 349 802	Y 6 553 482
3.	X 1 350 127	Y 6 553 550
4.	X 1 350 453	Y 6 553 619
5.	X 1 349 446	Y 6 553 947
6.	X 1 349 775	Y 6 553 998
7.	X 1 350 103	Y 6 554 049
8.	X 1 350 432	Y 6 554 100
9.	X 1 349 359	Y 6 554 356
10.	X 1 349 688	Y 6 554 406
11.	X 1 350 017	Y 6 554 456
12.	X 1 350 346	Y 6 554 505

Länsstyrelsens anmärkning: Bolaget har i ansökan använt olika numrering av verken i tabell respektive på karta. Detta har länsstyrelsen inte uppmärksammat förrän i slutskedet av ärendet. Länsstyrelsen har i sina tidigare skrivelser utgått från numreringen på kartan sidan 7 i miljökonsekvensbeskrivningen. För att inte missförstånd ska uppstå använder länsstyrelsen även fortsättningsvis denna numrering. Numreringen ovan överensstämmer alltså inte med bolagets numrering enligt tabell i ansökan.

I slutskedet av ärendet har även uppmärksamats att bolaget angett andra koordinater i remisserna till Försvaret, Luftfartsstyrelsen och Teracom. MPD:s beslut avser de koordinater som bolaget angett i föreliggande ansökan om tillstånd enligt miljöbalken. Det åligger sedan bolaget att vid behov inhämta nya godkännanden från övriga myndigheter och intressenter. Se vidare under "Miljöprövningsdelegationens bedömning"

Bolagets förslag till villkor:

1. Anläggningen ska uppföras och verksamheten bedrivs i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden har uppgivit i ansökningshandlingarna.
2. Den installerade effekten skall ej överstiga 3 MW och totalhöjden skall ej överstiga 150 meter. Reklamtext får inte förekomma på anläggningen. Vindkraftverken ska förses med röd hinderbelysning enligt försvarsmaktens önskemål.

3. Ljud från verksamheten skall begränsas så att det som riktvärde inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid närliggande bostäder än 40 dB(A).
4. Skuggförekomst skall med hjälp av skuggminimeringsprogram begränsa uppkomsten av skuggbildning vid varje fastighet till maximalt 8 timmar per år. Varaktigheten av skuggbildningen skall även begränsas till maximalt 30 minuter per dygn.
5. Hantering och förvaring av kemiska produkter och farligt avfall skall ske på sådant sätt att eventuellt spill eller läckage inte kan nå och förorena kringliggande mark eller vatten.
6. Byggnation av vindkraftsanläggningen skall påbörjas inom tre efter det datum då tillståndet vunnit laga kraft.
7. Åtgärder för återställande av området skall vidtas vid nedläggningen av verksamheten. Verksamheten skall anses som nedlagd om elproduktionen inte har bedrivits under ett år, eller om giltigt tillstånd inte föreligger.”

I komplettering har bolaget angett att man kan påverka *när* och framför allt *att* byggnation påbörjas, medan driftsstarten avgörs av nätbolaget. Det är dock nödvändigt att driften påbörjas så snart som möjligt då investeringar kräver detta. Om länsstyrelsen önskar skriva villkoret från *driftsstart* så föreslår bolaget att detta skall ske inom fyra år från det att tillstånd erhållits.

Samråd

Samråd har skett med Länsstyrelsen samt Säffle kommun 2007-03-19.

Samråd med kringboende i form av ett informationsmöte hölls 2007-05-15. Samrådet har även skett genom annonsering 2007-04-26 i Värmlands Folkblad, Nya Wermlands-Tidningen samt Säffle-Tidningen

Enligt förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar antas verksamheten medföra betydande miljöpåverkan.

Samråd har även genomförts med Telia Sonera, Teracom, Försvarmakten, Vägverket, Luftfartsverket och Naturskyddsföreningen Säfflekretsen.

Ärendets handläggning

Ansökan och MKB:n har kungjorts den 9 november 2007 i Nya Wermlands-Tidningen, Värmlands Folkblad och Säffle-Tidningen.

Länsstyrelsen har för yttrande remitterat ansökan till miljö- och byggnadsnämnden och Naturvårdsverket. Särskilt yttrande angående hindersmarkering har inhämtats från Luftfartsstyrelsen.

Yttranden har kommit in från miljö- och byggnadsnämnden och Luftfartsstyrelsen. Naturvårdsverket har avstått från att yttra sig.

Yttranden har även inkommit från närboende.

Sökanden har beretts tillfälle att lämna synpunkter på de yttranden och remissvar som inkommit och vad som i övrigt tillförts ärendet.

Sökandens beskrivning av verksamheten

Av ansökningshandlingarna och vad sökanden i övrigt angivit framgår bl.a. följande:

Lokalisering

Vindkraftparken avses uppföras på fastigheten Torserud 1:39 i Säffle kommun. Vindens energiinnehåll är beräknad till 2 200-2 400 kW/m² på 50 meters höjd, vilket är ett tillfredställande läge.

Området har valts då det saknar kända motstående intressen såsom kultur, natur, försvarsmakt, flygplatser etc. Konflikterna med riksintresse för friluftslivet är betydligt mindre än för den västra sidan av Värmlandsnäs. Det är få lägen som är tillräckligt stora och öppna för att kunna bygga en större grupp av vindkraftverk och dessutom fria från boningshus, ledningar, vägar och annat som kan förhindra en byggnation.

Avståndet till närmaste bostadshus kommer ej att understiga 660 meter.

Som alternativ lokalisering redovisas byggnation väster om Botilsäter, på västra sidan av Värmlandsnäs. Vindenergin är här något högre. Området omfattas dock av riksintresse för friluftslivet och hamnar relativt nära ett fågelskyddsområde samt riksintresse för naturvård. Lokaliseringen anses mindre lämplig.

Vindkraftparkens utformning

Gruppen avses bestå av tolv verk med en effekt av upp till 3 MW vardera, sammanlagt 36 MW. Verken avses placeras i en fyrkant med 3 x 4 verk. Det inbördes avståndet är med föreslagen placering ned till 330 m, för att vindens energiinnehåll ska utvinna optimalt.

En alternativ utformning redovisas där verken placeras i två rader i nord-sydlig riktning. Krav på ljudnivå, skuggor och tillfredsställande avstånd till bostäder kan även här uppfyllas. Det blir dock betydligt fler bostadshus som berörs genom att parken får en större utbredning. Även från Vänern kommer parken att breda ut sig och ta ett större landskapsrum i anspråk. Utformningen anses mindre lämplig.

Totalhöjden kommer ej att överstiga 150 m. Elproduktionen beräknas till ca 60 GWh per år, vilket motsvarar ca 3 000 eluppvärmda villor.

En utbyggnad av markvägar kommer att krävas samt en förstärkning av befintliga, dock ej asfaltering.

Enlighet förslag till nya föreskrifter från Luftfartsstyrelsen kommer vindkraftverk i framtiden att förses med medelintensivt, rött, blinkande ljus. Troligt är att man kommer att kunna sänka intensiteten på hinderbelysningen nattetid, samt att endast de yttre verken i en större vindkraftgrupp kommer att behöva förses med medelintensivt ljus medan de centralt place-

rade verken kan förses med lågintensivt ljus. Ljusen från de olika verken kommer att synkroniseras.

Elanslutning

Elanslutning kommer att ske enligt nätägarens (Vattenfall) riktlinjer. En omfattande utbyggnad av nätet på Värmlandsnäs kommer att krävas för att någon vindkraftutbyggnad skall kunna komma till stånd. Vilken anslutningspunkt som är möjlig att nyttja samt var en anslutningskabel kommer att grävas ned kommer att prövas enligt ellagen av Vattenfall, när koncessionsrätt söks.

Tillfartsvägar och uppställningsplatser

Då vägarna fram till verken skall anläggas kommer i första hand de befintliga markägarna på den för projektet aktuella markägarens fastigheter att användas. Ytterligare vägar i direkt anslutning till verken kommer sedan att anläggas.

Under byggskedet anläggs uppställningsplatser invid verken. Dessa kan återställas om markägare och myndigheter önskar. Plåtar för att säkerställa bärigheten kan i såna fall läggas ut om behov av kran uppstår i framtiden. Vägarna är dock nödvändiga för servicebilar.

Miljökonsekvensbeskrivning

Bolaget har i samband med ansökan upprättat en MKB. Av denna framgår sammanfattningsvis följande:

Indirekta miljöeffekter

Om man vid ett nollalternativ, d. v. s. att vindkraftverken inte byggs, förutsätter att elektriciteten produceras med bibränsleeldad eller oljeeldad kraftvärme kommer det att ge upphov till utsläpp av kväveoxider och svaveldioxid, från oljeeldningen även fossil koldioxid. För bibränslet kan också inräknas de markarealer som fordras för att producera bibränslet.

Naturreсурser

Vindkraftverken placerade på skogsmark kommer tillsammans med erforderliga markvägar endast ta marginella arealer i anspråk.

Naturmiljö

Vindkraftgruppen lokaliseras främst i skogsmark, utan något särskilt intresse för naturvården.

När det gäller häckande fåglar är det främst havsörnen som är hänsynskrävande och som man måste beakta. Havsörnen finns etablerad vid Värmlandsnäs. Enligt lokala ornitologer förekommer inte häckande havsörn så nära den planerade lokaliseringen att det skulle vara av betydelse.

Placeringen i ett normalt skogsområde av en typ som är vitt utbredd leder inte till bortfall av viktiga områden även om vindkraftverken haft viss störande effekt på vissa arter.

Området berörs också av omfattande flyttfågelstråk. Med en placering på ett avstånd från strandlinjen bör kraftverken inte heller innebära någon störning för de flyttande fåglarna. En zon på ca 300 m bör undvikas för etablering.

Landskapsbild

Nära intill gruppstationen kommer skogen dölja vindkraftverken i stor utsträckning. På långt håll kommer den att vara synlig och kunna utgöra ett landmärke. Synligheten från land och från vatten har visats genom foto-montage.

Kulturmiljö

Vindkraftverken är ej placerade inom något riksintresse för kulturmiljö. Inom det aktuella området för vindkraftgruppen finns inga kända objekt av särskilda intressen för kulturmiljön. Generellt kan dock förekomma fornlämningar. Den möjliga förekomsten av under mark dolda fornlämningar måste beaktas under byggskedet.

I ett särskilt PM som upprättats av Riksantikvarieämbetet på sökandens uppdrag redovisas nu kända fornlämningar. Dessa anses inte utgöra något hinder mot exploateringen. Vid detaljprojekteringen rekommenderas att platsanvisade råd ges i fält för att anpassa verkens exakta lokalisering, liksom lokaliseringen av tillfartsvägar och kablar utifrån de kända lämningarna, men även med hänsyn till eventuella nyfynd.

Bolaget påtar sig ansvaret att genomföra en kulturmiljöutredning i form av en inventering gällande forn- och kulturlämningar innan anläggningsarbetena för den aktuella vindkraftparken påbörjas, för det fall tillstånd för vindkraftparken erhålles. Inventeringen skall ske i samråd med länsstyrelsen.

Friluftsliv och rekreation

Värmlandsnäs omges av Vänern, vilken är av riksintresse för rörligt friluftsliv. På den östra sidan av Värmlandsnäs omfattar riksintresset endast ett par hundra meter av strandremsan.

Vindkraftverken är placerade i skogsmark som nyttjas för rekreation. Ljudet kommer att vara märkbart vid vistelse i verkens närhet. Vid badplatsen torde varken ljud eller skuggbildning påverka då dessa avskärmas av skogen samt är på ett betydande avstånd. Vindkraftverken utgör inget hinder för vistelse i området och förväntas inte påverka möjligheterna till jakt.

Buller

Bullerberäkningar är gjorda baserade på vindkraftverk av typ Enercon E-80 med en tornhöjd av 98 meter och en rotordiameter av 82 m (= totalhöjd 139 m). Oavsett vilket verk som väljs kommer riktlinjer för buller att innehållas. Ljudnivån vid närmaste bostäder kommer inte att överstiga 40 dBA.

Ljudnivån vid badplatsen beräknas till 38,4 dBA.

Skuggor

Beräkningar är gjorda baserade på vindkraftverk av typ Enercon E-80 med en tornhöjd av 98 meter och en rotordiameter av 82 m (= totalhöjd 139 m). Enligt beräkningar skulle Boverkets rekommendationer om maximal skuggtid 8 timmar per år och högst 30 minuter per dag att överskridas vid ett antal fastigheter. Skuggminimeringsprogram kommer därför att installeras på verken. Med hjälp av dessa kommer, oavsett vilken typ av verk som väljs riktlinjerna för skuggor att innehållas.

Ljus

Det finns ej möjlighet att skärma hindersbelysningen. Den placeras dock på ovansidan av turbinhusen, vilket i sig bidrar till att ljuset skärmas av underifrån.

Säkerhet

Avståndet till väg bör enligt Vägverket vara minst totalhöjden, dock minst 50 meter. Avståndet innehålls med god marginal.

Verken förses med automatiskt system för avisning. Om kritisk nedisning detekteras kommer verken att stoppas och avisas genom uppvärmning. Isen faller då rakt ner mot marken. Det föreligger därför obefintlig risk att is ska slungas iväg och utgöra fara för människor och djur som tillfälligt vistas i närområdet.

Avveckling

Vindkraftverken dimensioneras för drift under minst 25 år. Efter denna tid kan de monteras ner, varvid material kan återvinnas. I vilken utsträckning markvägar återställs är avhängigt den betydelse de då har fått.

Samråd

Under samrådsförfarandet har följande framkommit:

Försvarsmakten

Försvarsmakten har inget att erinra mot att vindkraftverk byggs på angivna positioner. Flyttas verken krävs att ny remiss tillställs Försvarsmakten.

Vindkraftverken skall förses med belysning. Belysningen skall vara tänd dygnet runt och synlig horisonten runt. Belysningskravet nedan baseras på verkets totala höjd över marken (GND).

När rotorspetsen understiger 150 m GND skall maskinhuset förses med FLGR – medelintensivt, rött, blinkande ljus.

När rotorspetsen är/överstiger 150 m GND skall maskinhuset förses med FLGW – högintensivt, vitt, blinkande ljus.

Luftfartsverket

Luftfartsverket anger att man inte funnit att vindkraftetableringen innebär någon påverkan på CNS-utrustning och hinderbegränsande områden runt flygplatsen.

Vad gäller hinderbelysning hänvisas till Luftfartsstyrelsens interimistiska lösning (se ovan synpunkter från Försvarsmakten).

Vägverket, Telia Sonera, Teracom

Inget att erinra

Naturskyddsföreningen, Säffle-kretsen

Naturskyddsföreningen har en positiv grundsyn till vindkraft. Eftersom vindkraftutbyggnaden går snabbt framåt behövs dock bättre samlad kunskap om risker för fågellivet med vindkraft.

De 12 vindkraftverken som föreslås uppföras på fastigheten Torserud 1:39 ser vi som en positiv lokalisering som inte torde medföra några konflikt-situationer.

Naturskyddsföreningen i Värmland

I skrivelsen framförs allmänna synpunkter på hänsynstagande till fågelliv vid vindkraftexploatering. Riktlinjer för Värmlandsnäs föreslås vilka inte innebär någon uttalad inskränkning vad gäller möjligheten att bygga vindkraftverk på den i detta ärende aktuella platsen.

Erling Kaarud och Guri Sandvik, ägare till fritidshus på fastigheten Kvaldersrud 1:31

Kaarud och Sandvik framför att vindkraftparken kommer att ligga i synfältet mot sydväst och kommer att påverka upplevelsen på stället. Man framför också farhågor att ljud och skuggor kommer att bli störande.

Yttranden

Naturvårdsverket har meddelat att man avstår från att yttra sig.

Miljö- och byggnadsnämnden

Miljö- och byggnadsnämnden framför att Säffle kommun beslutat upprätta översiktsplan för vindkraft. Boverket har beviljat medel för planeringen och arbetet har påbörjats under ledning av en politiskt tillsatt styrgrupp. Planen bedöms underlätta hanteringen av vindkraftsärenden för såväl kommunen som för sökanden.

Miljö- och byggnadsnämnden finner det olämpligt att föregripa pågående planering och beslutar därför att avvakta med ett remissyttrande.

Länsstyrelsen har därefter särskilt begärt yttrande från miljö- och byggnadsnämnden angående områdets värde för det rörliga friluftslivet. Miljö- och

byggnadsnämnden har vidhållit sin tidigare uppfattning att inte yttra sig över frågan.

Luftfartsstyrelsen

Luftfartsstyrelsen har efter särskild förfrågan från länsstyrelsen yttrat sig angående tillämpning av förslag till nya föreskrifter och möjligheter till avsteg från dessa.

Under förutsättning att vindkraftverkens höjd inte överstiger 150 m skall verk nr 1, 4, 9 och 12 (de verk som utgör hörnen på vindkraftparken) markeras med medelintensivt blinkande rött hinderljus. Verk nr 6 och 7 i mittenraden förses med lågintensiva röda fasta hinderljus.

De medelintensiva blinkande röda hinderljusen behöver inte vara tända under dagtid under förutsättning att vindkraftverken är målade i föreskriven färg. De får dimmas nattetid. Båda dessa förhållanden gäller under förutsättning att bakgrundsluminansen innehåller visst värde. I normalfallet är det således endast under gryning och skymning som de medelintensiva hinderljusen skall lysa med full styrka.

Luftfartsstyrelsen anser att 4, 32 och 33 § inte är tillämpliga avseende den aktuella vindkraftparken. (Länstyrelsens anmärkning: 4 § avser undantag från markering, 32 § avskärmning av högintensiva ljus samt 33 § generell undantagsregel)

Ann-Lis Skoog, Owe Andersson m.fl. (56 namnunderskrifter)

I skrivelsen sägs att samrådsanteckningarna är fragmentariska. Man menar att vindkraftparken innebär negativ påverkan i form av ljud, ljus och skugg-effekter, att landskapet förändras och förfulas. Andra markägares skogs-skiften hamnar mitt i vindkraftparken och "låses" för annan användning. Vidare framhåller man att det finns en badplats, Torserudssand, av stort värde med idag ostört läge, samt skogsområdets värde som friluftsområde för bär- och svampplockning, jakt m.m.

Owe Andersson och Ann-Lis Skog, Torserud 1:51

I skrivelsen framförs att vindkraftverken kommer att bli mycket störande p.g.a. buller, skuggor, ljus, olycksrisk och genom sin storlek påverka landskapsbilden.

Särskilt poängteras olägenheten vid manuellt skogsarbete. Ljud, ljus och olycksrisk kommer att göra sådant arbete psykiskt påfrestande.

Vidare framförs värdet för allmänheten av badstranden vid Torserudssand, vilken kommer att störas.

Lennart och Inga-Maj Hedqvist, ägare till fastigheten Finnestad 1:28

I sammandrag har följande anförts.

Bostadshuset ligger på ett avstånd av 661 m från närmaste vindkraftverk. Inom 1 km planeras tre verk. Huset ligger på gränsvärdet för tillåtet buller,

40 dBA. Ljuset från hindersbelysning och skuggor skulle träffa de viktigaste livsutrymmena i huset.

Skogsbilvägar ner till stranden och avsaknad av fritidshus gör att östra sidan av Värmlandsnäs är tillgänglig för alla och därför har stort allemansrättsligt. Här finns också flera populära långgrunda sandstränder, bl.a. Torseruds-sand. P.g.a. olust innebär vindkraftverken att allmänheten inte kan utnyttja skogsområdet.

Genom vindkraftverkens dominerande storlek förändras landskapet från ett rikt naturlandskap till industriområde. Fotomontagen är vilseledande och ofullständiga.

Åkermark ligger 2-4 km från strandlinjen och är rastplats och födosök-område för stora mängder tranor, svanar, gäss och även häger. Verken kommer att ligga mellan sjön och dessa områden. Havsoörn har varit synlig i området för födosök.

Verk nr (8) (Länstyrelsens anmärkning: Olika numrering har förekommit på olika kartor. Det verk som här avses är sannolikt nr 5 enligt den numreringen som hänvisas till i övrigt i detta beslut) är placerat 40-50 m från den enskilda vägen, vilket skulle innebära att vingpetsen skulle kunna nå ut över vägen och innebära en säkerhetsrisk.

Gunnar Johansson och Christina Johansson, Torserud 1:26 och 1:38

I skrivelsen framförs i sammandrag följande.

Vindkraftparken kommer att försämra rekreativvärdet i skogen kring Torserud. Naturupplevelsen i samband med jakt förstörs. Lågfrekvent och annat buller, ljus och ljud riskerar förstöra den lugna boendemiljön. Landskapsbilden kommer att förstöras.

Östra sidan har stort värde för friluftsliv och naturvård p.g.a., till skillnad från den västra sidan av Värmlandsnäs, den orörda naturen och stränderna.

Man anser vidare att andra alternativa platser borde ha presenterats.

I en särskild skrivelse har man åberopat en beräkning av buller som utförts av Föreningen Svenskt Landskapskydd, vilken visar andra värden än vad sökanden redovisat.

Arbetsgruppen Torserud/Kvaldersrud genom Christina Johansson och Ingemar Pettersson (13 namnunderskrifter, därtill 40 namnunderskrifter som ger gruppen fullmakt att företräda personerna i ärendet)

Arbetsgruppen framför i huvuddrag följande.

Boendemiljön är mycket lugn och tyst, därför är miljön extra ljudkänslig. Man kräver därför nivåer som gäller för fjäll, friluftsområden och skärgård, d.v.s. 5 dBA lägre = 35 dBA som högsta tillåtna nivå vid närmsta bostadshus.

Ljuset som maskinhuset förses med kommer att tränga in i bostäderna och påverkar de boendes miljö. Effekterna av detta blir påtagligt större i vår miljö som naturligt är mörk under kväll, natt och vintertid. Både utomhusmiljö och inomhusmiljö riskerar att förstöras.

Avståndet mellan vindkraftparken och bostäder är för litet.

Det bör redovisas var kabeldragning ska ske och transformatorstation byggas.

Området är idag orört till skillnad från västra sidan av Värmlandsnäs. Badplatsen vid Torserudssand är välbesökt. Småbåtar och kanoter rör sig nära stranden. Vindkraftparken kommer att förfula området och vara störande för friluftslivet. Fotomontagen anses vilseledande.

P.g.a. ljud, skuggor och olycksrisk kommer manuellt skogsarbete inne i vindkraftparken att försvåras.

Fyra andra markägare kommer att bli omringade av verk. Skog på annans mark måste avverkas för att kunna bredda vägarna (ingen markägare är tillfrågad).

Övriga markägares fastigheter kommer att falla i värde, näringsverksamhet påverkas negativt, bygglov för andra verksamheter kommer inte att beviljas, uthyrningsverksamhet till turister omöjliggörs, ingen vill arrendera jaktmark, minskad fast älgstam samt att jakt och rekreation inom området mister sitt värde.

Bolagets bemötande av yttranden och synpunkter

Bolaget har i skrivelse som inkom till Länsstyrelsen 2008-01-24 meddelat att man har inget att anföra gällande inkomna yttranden. Etableringen uppfyller gällande riktlinjer för vindkraftsetableringar i Sverige.

Efter uppmaning från länsstyrelsen har bolaget kommenterat nedanstående sakförhållanden.

Yttrandet från Lennart och Inga-Maj Hedqvist

Fotomontagen är riktiga och tillsammans visar de hur vindkraftverken gestaltar sig i landskapen.

Yttrandet från arbetsgruppen i Torserud/Kvaldersrud

Vindkraftverken är ej felplacerade i fotomontaget.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har i sitt förslag till beslut gjort följande bedömningar.

Allmänt

Bolagets verksamhet är tillståndspliktig enligt punkt 40.90 B i bilagan till förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Punk-

ten innebär provningsplikt för gruppstation för vindkraft med tre eller flera vindkraftsaggregat, om den sammanlagda uteffekten är minst 25 megawatt.

Miljökonsekvensbeskrivning

Länsstyrelsen bedömer att det finns brister i MKB:n vad gäller kulturmiljön. En kulturmiljöutredning hade kunnat tillföra kunskap om såväl idag icke kända kulturlämningar liksom bebyggelsens och landskapets kulturvärden inom vindkraftverkens påverkansområde. Bristen i MKB:n har uppmärksamats i ett sent skede av ärendet. Länsstyrelsen bedömer dock inte att avsaknaden av underlag är av avgörande betydelse för bedömningen av ärendet varför MKB:n ändå kan accepteras.

I MKB:n saknas också utvärdering av hur vindkraftverkens hinderljus kommer att uppfattas i omgivningen och vilken påverkan det innebär. Nya föreskrifter kommer att reglera detta och det saknas erfarenheter generellt i landet av vilken effekt den förstärkta ljusmarkeringen kommer att få. Beskrivningen har i detta ärende fått accepteras.

En ytterligare fråga som ej belysts är eventuell påverkan på fladdermöss. För att göra detta fordras att undersökningar med ultraljud görs på platsen. Förekomst av fladdermöss skulle kunna göra att artskyddsförordningens bestämmelser träder in och kan påverka placeringen och driften av ett enskilt verk.

Länsstyrelsen bedömer att miljökonsekvensbeskrivningen mot bakgrund av den planerade verksamhetens art, omfattning och lokalisering ändå uppfyller de krav som ställs i 6 kap. MB och är tillräcklig för att ligga till grund för beslut.

Bedömning av lokaliseringen

Alternativa lokaliseringar, översiktsplan

Enligt 2 kap 6 § första stycket MB skall för verksamheten väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

För vindkraftverk är lokaliseringen helt avgörande för vilken påverkan den får på omgivningen. Det är därför viktigt att man för utbyggnad väljer de platser som ger minst intrång. Alternativa lokaliseringar måste då värderas. Vad gäller vindkraft är det dock inte fråga om enstaka utbyggnad. Genom regeringen och riksdagens intentioner om utbyggnad av vindkraft kommer vindkraftverk att behöva byggas på ett flertal platser. För en enskild exploatering är det svårt att utreda alla tänkbara platser i en kommun, ett län eller en region. Det lämpligaste tillvägagångssättet är snarare att kommunen i en översiktsplan gör en första bedömning av lämpliga platser och ger riktlinjer för var utbyggnad i första hand bör ske.

I Säffle kommun pågår för närvarande ett arbete med att behandla vindkraften i ett tematiskt tillägg till översiktsplanen, och peka ut lämpliga

områden. Arbetet har dock inte kommit så långt att det kan utgöra underlag i aktuellt ärende. Länsstyrelsen är i detta läge skyldig att behandla ansökan med det kunskapsunderlag som finns och kan inte invänta den kommunala översiktsplanen. Under ärendets gång har det heller inte från kommunens sida framkommit något som ifrågasatt lokaliseringen.

Den alternativa lokalisering som bolaget redovisat är av begränsat värde vid bedömningen. Den är klart mindre lämplig men styrker inte att den sökta lokaliseringen är lämplig.

Påverkan på andra riksintressen

Hela vänerkusten utpekats i miljöbalken 4 kap 1, 2 §§ som område som med hänsyn till natur- och kulturvärden är av riksintresse. I dessa områden skall turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag. Riksintresseområdet sträcker sig på östra sidan av Värmlandsnäs ca 300 m upp från strandlinjen. Avgränsningen är här betydligt snävare än utefter vänerkusten i övrigt, på de flesta ställen är riksintresseområdet betydligt vidare avgränsat.

Inom andra delar av vänerkusten har inom Värmlands län särskilt utpekade områden som även enligt 3 kap 6 § miljöbalken skall vara av riksintresse för naturvärden, kulturmiljövärden och friluftslivet. Sådana områden saknas på östra sidan av Värmlandsnäs, varför det kan ses som en skillnad i värde.

Boverket anger i *"Vindkraftshandboken, 2007-08-31, remissversion"* fyra avståndszoner. En närzon 0-4,5 km där vindkraftverken blir ett dominerande element i landskapet, en mellanzon 4,5-10 km där synligheten varierar beroende på landskapets karaktär, samt en fjärrzon 10-16 km då vindkraftverken syns tydligt i helt öppna landskap.

De tre verk som ligger närmast Väneren (nr 4, 8 och 12) ligger 550, 660, respektive 690 meter från riksintresseavgränsningen. Avståndet till strandlinjen är 770, 850 respektive 1 000 m. Vindkraftverken är av en storlek som ligger i nivå med det största som hittills satts upp på land i Sverige och är 50% större än de största verk som hittills satts upp i länet. Genom sin storlek kommer vindkraftverken att bli ett dominerande blickfång och påtagligt förändra karaktären av kusten. Området kommer inte längre vara ett opåverkat naturlandskap.

Stranden kring Torserudssand är ett område som är tilltalande som utflyktsmål och bad. I närheten av stranden finns även ett fritidshus på ett avstånd av 670 m. Ljudnivån vid stranden beräknas ligga på 38,4 dBA, vilket är under nivån som normalt tillämpas för bostadsbebyggelse, men över nivån för friluftsområden där tystnaden är en viktig kvalitet. Även skuggor och ljus kommer att inverka på området.

Lokalisering med hänsyn till bostadsbebyggelse

Boverket skriver i *Vindkraftshandboken*, utkast 2007-08-31: "Avståndet mellan bostäder och vindkraftverk bör som utgångspunkt inte understiga

1000 m. I speciella fall, utifrån buller, ljus, topografiska förhållanden och väderstreck kan en flexibel skyddszon om 500-1000 m gälla." Vid bedömningen av erforderligt avstånd bör enligt länsstyrelsens uppfattning hänsyn tas till verkets höjd. Detta tillämpas också av ett flertal kommuner med vindkraftetableringar i landet.

De aspekter som ska vägas in vad gäller påverkan på bostadsbebyggelse är framför allt buller, skuggor, visuell störning samt ljus. För buller anser länsstyrelsen att en acceptabel påverkan kan tillförsäkras genom villkor för bullernivå. Bolaget har då att anpassa val av verk och driftsätt så att bullernivåerna uppnås. Detsamma gäller för skuggor där skuggtiden kan villkoras och det åligger bolaget att genom skuggautomatik tillförsäkra att högsta tillåtna skuggtider inte överskrids.

Vad gäller visuell störning innebär rotorns rörelse att de drar till sig uppmärksamheten och gör det svårare för människor som bor eller vistas i området att vänja sig vid dem. För påverkan ifrån hinderljuset så saknas till stor del erfarenhet, åtminstone i Sverige, av hur det kommer att uppfattas av omgivningen.

Forskning visar att människor kan uppleva vindkraftverken som störande även vid lägre ljudnivåer än 40 dBA. Det är troligt att det då beror på en samverkan mellan buller och visuell störning.

Verk 1, 5 och 9 ligger närmast bostadsbebyggelsen utefter den i stort sett sammanhängande bostadsbebyggelsen längs väg 540. Avståndet till närmaste bostadshus är 650 m, 800 m respektive 850 m. Bostadshusen ligger samlade utefter skogskanten. Det gör att vindkraftverken kommer att vara begränsat synliga ifrån de närmaste husen. Avståndet kan därför accepteras.

Sammanfattande lokaliseringsbedömning

Det finns ett starkt samhällsintresse att bygga vindkraft. Vindkraftens fördelar är att det är en förnyelsebar energikälla och att den inte ger upphov till utsläpp av växthusgaser eller andra luftföroreningar. Detta ska vägas mot det intrång som vindkraftverken gör lokalt i landskapet och boendemiljön.

Länstyrelsen bedömer att motstående intressen och påverkan är mindre på den sökta platsen än i de flesta andra kustavsnitt utefter Väneren. Det är en fördel om ett större antal verk kan etableras inom ett begränsat område. Påverkan blir då mindre än om verken placeras mera spritt i landskapet.

Länstyrelsen anser sammantaget att den sökta lokaliseringen får anses vara lämplig. Länstyrelsen har även tidigare gett uttryck för detta genom att området föreslagits som riksintresse för vindkraft.

Närmare placering av vindkraftverken

Hänsyn till kulturlämningar

Bolaget har åtagit sig att genomföra en kulturmiljöutredning i form av en inventering innan anläggningsarbetena för den aktuella vindkraftsparken på-

börjas, för det fall tillstånd för vindkraftparken erhålles. Bolaget har också åtagit sig att inventeringen och val av arkeolog eller motsvarande skall ske i samråd med länsstyrelsen.

Om denna inventering hade utförts som kunskapsunderlag i ärendet hade justeringar av enskilda verks läge, om behov funnits, kunnat göras innan beslut om tillstånd fattats. Risken finns att man i en inventering hittar objekt som gör att något verk inte kan tillåtas på exakt den plats man avsett. Om det inte finns möjlighet att justera läget kan verket helt behöva utgå. Prövning av tillåtligheten med hänsyn till lagskyddade fornlämningar görs av länsstyrelsen i särskild ordning enligt kulturminneslagen. Genom att i detta tillstånd enligt miljöbalken ge viss utrymme åt justeringar av verkens exakta placering kan det finnas möjlighet att lösa frågan även om nya fornlämningar skulle identifieras.

Artskydd

Samtliga i Sverige förekommande fladdermusarter omfattas av artskydds-förordningen som i sin tur bygger på två EG-direktiv (fågeldirektivet - rådets direktiv 79/409/EEG och art- och habitatdirektivet - rådets direktiv 92/43/EEG). Enligt artskydds-förordningen är det bl.a. förbjudet att avsiktligt döda djur som omfattas av dessa direktiv. Med avsiktligt menas i det här sammanhanget att den som utfört en åtgärd har förstått konsekvensen av sitt handlande, även om syftet med åtgärden inte varit att döda ett djur som är skyddat. Detta innebär att det är väsentligt att i förväg hitta platser där problem med kollisioner kan uppstå. Risken är annars att restriktioner på driften av vindkraftverken måste genomföras. Exempel på restriktioner kan vara att verken måste stå stilla under vissa perioder.

I en pilotstudie över vindkraftverk och fladdermöss, utförd av SLU, och beställd av Energimyndigheten, anges kritiska miljöer för fladdermöss vara ett område där traktens fladdermöss ansamlas sent på säsongen p.g.a. lokal insektsrikedom vid en tid då det i övrigt är tomt på flygande insekter i omgivningen. Exempel på sådana miljöer är lövskogsdungar invid sjöar och vattendrag. Ett av verken, nr 8 i ansökans tabell 2.1 (1349446, 6553947), i den planerade vindkraftparken står i en biotop som skulle kunna utgöra en kritisk miljö för fladdermöss. Eftersom frågan inte tidigare belysts i miljökonsekvensbeskrivningen bör en sådan undersökning (med ultraljud) göras innan den slutliga placeringen av verken avgörs. Fortsatt uppföljning bör även ske inom ramen för kontrollprogrammet.

Försvarsintressen

Försvaret har i annat sammanhang uppgett att det på Värmlandsnäs kan finnas lägen som inte kan godtas. Möjligheten att flytta verk kan därför vara begränsad. Ett förnyat godkännande från Försvarsmakten behövs för justerade lägen.

Intelligande fastigheter

P.g.a. fastighetsstrukturen i området ligger alla verken nära gräns till annan fastighet. Några verk ligger mycket nära, t.ex. verk 1 och 12 (20 m), verk 9 (40 m), verk 2 (50 m). Om rotorns radie uppskattningsvis kommer att vara ca 50 m kommer rotorn i de närmsta fallen att svepa över annan fastighets mark. I yttranden från andra fastighetsägare i området har detta påtalats som en säkerhetsrisk vid skogsarbete och en begränsning av att fritt förfoga över den egna marken. Riktlinjer finns för säkerhetsavstånd till allmän väg, järnväg och andra platser där allmänheten regelbundet vistas. Vad gäller områden ute i skogen och säkerheten vid skogsarbete anser länsstyrelsen att riskerna inte är större, än att de som många andra risker i samhället, bör tålas. Närheten till annan fastighet får även prövas i kommande ärende enligt plan- och bygglagen.

Avstånd till väg

Verk nr 5 är placerat 50 meter från den enskilda vägen till Torserudssand. Vägverkets riktlinjer för säkerhetsavstånd till allmän väg anger verkets totalhöjd, dock minst 50 m. Länsstyrelsen anser att vägen till badplatsen, genom att den allmänt används, ur säkerhetssynpunkt bör kunna jämföras med en allmän väg. Vägverkets riktlinjer tar framför allt sin utgångspunkt i risken för iskast. Eftersom den enskilda vägen får sägas vara "allmänt använd" i första hand sommartid är den aspekten inte aktuell. Länsstyrelsen bedömer dock att avståndet är i minsta laget. En utgångspunkt bör kunna vara att rotorn i vart fall inte bör svepa över vägen. Med en viss marginal anser länsstyrelsen att ett säkerhetsavstånd till vägen på 75 m är rimligt. Det innebär att laget för verk nr 5 behöver justeras norrut, alternativt att vägen flyttas söderut. (*villkor 3*)

Slutligt avgörande om exakt placering

Den exakta placeringen av de verk för vilka tillstånd medges bör inte låsas fast i detta beslut. Hänsyn bör kunna tas till resultaten från den kommande kulturmiljöutredningen och undersökning av förekomst av fladdermöss. Det är därför lämpligt att avgörandet om den exakta placeringen delegeras till tillsynsmyndigheten. Det åligger tillsynsmyndigheten att avstegen från i ansökan angiven lokalisering inte blir så stor att någon skillnad av betydelse uppstår vad gäller miljöpåverkan.

Övriga lokaliseringsfrågor

Detaljplan

Enligt 2 kap 6 tredje stycket § MB får tillstånd inte meddelas i strid med gällande detaljplan eller områdesbestämmelser. Någon detaljplan finns inte för området. Avgörandet om ifall detaljplan ska upprättas ligger hos kommunen.

Elanslutningar

Som ett följdföretag av vindkraftparken kommer nya elledningar behöva dras fram på Värmlandsnäs. Nätägaren, Vattenfall, utreder för närvarande hur dessa ska dras. Enligt de preliminära uppgifter länsstyrelsen tagit del av planeras en central luftledning på Värmlandsnäs, från vilken markförlagda kablar dras till respektive vindkraftpark. Hur utförandet slutligen ska bli beror i hög grad på hur många vindkraftverk som det ges tillstånd och var de placeras.

Elledningarna kommer att prövas i särskild ordning enligt elledningslagen. Prövning kommer vid nedgrävning av elledningar efterhand att ske enligt kulturminneslagen.

Villkor

Utseende

För vindkraftparkens inpassning i landskapet är det viktigt att verken har samma storlek och utseende, d.v.s. ges en enhetlig utformning. Det gör också att rotorernas snurrande blir liknande på de olika verken och att parken gör ett lugnare intryck. (*villkor 7*)

Buller

Som villkor anges i beslutet att buller vid bostäder inte får överstiga 40 dBA. Villkoret innebär att inte under någon tid på dygnet, och inte under några vindförhållanden verket får ge upphov till högre buller. (*villkor 8*)

Vad gäller ljudnivån inom riksintresset för friluftsliv bör utgångspunkten vara att i möjligaste mån uppnå nivån 35 dBA, d.v.s. det riktvärde som bör tillämpas i områden där orördhet och tystnaden är en väsentlig kvalitet i upplevelsen. Framför allt är det angeläget under sommarhalvåret.

För att uppnå den nivån i hela riksintresseområdet, ca 300 m upp från stranden, skulle behövas ett längre skyddsavstånd vilket skulle innebära att de tre närmaste verken skulle få utgå. Länsstyrelsen anser dock att det väsentligaste är en låg ljudnivå vid strandlinjen. Denna har av sökanden beräknats till 38,4 dBA.

Ljudnivån från verken kan styras genom den vinkel (pitch) som rotorbladen ställs in på. Enligt vad länsstyrelsen erfarit kan ljudnivån på det sättet minskas med upp till 4 dBA. Priset för detta är några procents mindre produktion. I första hand är det verk nummer 8 som ligger närmast stranden och som skulle behöva dämpas på detta sätt för att nå nivån 35 dBA. Vindkraftverkens styrsystem gör det möjligt att variera pitchen över året, men även efter vindstyrka och vindriktning. På så sätt bör bullernivåerna kunna minskas utan att produktionsfallet blir större än att det bör tålas. (*villkor 9*)

I ett kommande kontrollprogram kommer föreskrivas att kontroll av villkoren sker genom mätning. Villkoren kommer sålunda att behöva uppfyllas oberoende av eventuell osäkerhet i de nu gjorda beräkningarna.

Skuggor

Som villkor för skuggor anges i princip de villkor som sökanden föreslagit och som överensstämmer med Boverkets rekommendationer. Villkoret bör gälla på hela tomten, inte endast på uteplats. Med tomt avses då närområdet kring huset, hur detta ska avgränsas mer exakt får avgöras från fall till fall av tillsynsmyndigheten. (*villkor 10*)

Hinderljus

Luftfartsstyrelsen har i särskilt yttrande preciserat kraven på hindermarkering. Länsstyrelsen anser att frågan om vilka störningar hinderljus innebär för omgivningen är svårbedömd. Erfarenheten är begränsad och det kan inte uteslutas att ljuset kan komma att upplevas som störande av närboende. Det finns därför skäl att så långt som är möjligt, med hänsyn till luftfarten, att begränsa ljusspridningen.

Enligt föreslaget regelverk är kraven på hinderljus större vid en totalhöjd på 150 m och över. Bolaget har i sin ansökan angett att verken skulle få en totalhöjd av just 150 m. Länsstyrelsen anser det rimligt att göra en marginell begränsning av höjden och på så sätt vinna fördelen att en mindre kraftig ljusmarkering krävs. Totalhöjden för vindkraftverken bör därför begränsas till högst 149 m. Under hand har bolaget förklarat sig villigt att godta en sådan begränsning. (*villkor 6*)

Bolaget har uppgett att man får en naturlig ljusavskärmning genom att hindersljuset sitter ovanpå maskinhuset. Detta stämmer dock inte. Olika utformning av maskinhusen finns. Sålunda ger det maskinhus som anges som exempel i ansökan (Enercon) föga avskärmning av ljuset. Avskärmning måste sålunda ske på genom plåtar eller på annat sätt anordnas, vilket är fullt möjligt.

Vid en höjd av 149 m kommer enligt Luftfartsstyrelsens yttrande hindersljus krävas medelintensivt blinkande sken för de verk som står i hörnorna av parken, och fast lågintensivt sken för verken i mitten. Medelintensivt sken innebär 2 000 candela i skymning/gryning samt minimum 200 cd i mörker. Enligt uppgift från Luftfartsstyrelsen kommer de nya föreskrifterna att innebära att hinderljuset inte behöver vara tänt under dager. I förslaget till föreskrifter anges i bilaga 4 kraven på ljusintensitet vid givna elevationsvinklar. Enligt dessa tillåts vid vinkeln minus 1° (nedåt) ljusintensiteten att variera mellan 50 och 75% av intensiteten i maxpunkten som ligger i horisontalplanet d.v.s. vid +/-0°.

I det aktuella ärendet rör det sig om flera ljuspunkter i ett område som för övrigt är fritt från artificiellt ljus, med bostadshus och en orörd miljö av betydelse för friluftslivet. Det finns därför skäl att se till att ljusets intensitet och spridning begränsas till vad som är nödvändigt för luftfarten, d.v.s. ingen ljusspridning därutöver.

Som villkor bör därför anges att det medelintensiva skenet i gryning/skymning skall vara 2 000candela. I mörker skall ljuset dimmas till 200 candela. Dagtid skall ljuset inte vara tänt. *(villkor 11)*

För att begränsa spridningen nedåt skall avskärmning göras så att ljuset ej sprids under elevationsvinkeln minus 1°. *(villkor 11)*

Lännsstyrelsen har haft ytterligare samråd med Luftfartsstyrelsen om den föreslagna villkorsregleringen ovan.

Kontrollfrågor *(villkor 14)*

Ett kontrollprogram bör upprättas. Detta bör omfatta såväl anläggnings- som driftsskedet. Kontrollprogram för anläggningsskedet bör inlämnas till tillsynsmyndigheten senast tre månader innan anläggningsarbetet avses påbörjas. Kontrollprogram för driftsskedet bör inlämnas senast tre månader innan driften startas.

Frågor som länsstyrelsen särskilt vill peka på ska ingå i kontrollprogrammet är mätning av buller, uppföljning av skuggor, ljusspridning, återställning av marktytor samt påverkan på fladdermöss och fågelliv.

Vid verk nr 8 finns risk att det är en kritisk miljö för fladdermöss. Detta är dock inte utrett. Ytterligare studier av eventuell påverkan bör göras. Om en konflikt uppstår kan detta leda till att verket periodvis måste stängas av med hänvisning till artskyddsförordningen.

Vad gäller fågellivet anser länsstyrelsen att regelbundna avsökningar med hund bör göras för att utvärdera i vilken omfattning fåglar kolliderar med vindkraftverken. Särskilt bör detta göras under flyttperioder.

Övrigt

Något särskilt villkor angående kemikaliehantering finns inte behov av. Det som bolaget föreslagit faller under miljöbalkens allmänna aktsamhetsregler.

Igångsättning

Bolaget har föreslagit att igångsättning regleras med angivande av tidpunkt för byggstart. Länsstyrelsen anser att det är lämpligare att istället ange tidpunkt för driftsstart. När byggstart sker är mer öppet för tolkningar.

Lännsstyrelsens sammanfattande bedömning

Lännsstyrelsen anser sammanfattningsvis att, om föreskrivna villkor iakttas, går verksamheten att förena med de allmänna hänsynsreglerna och målen i miljöbalken samt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande kommunala översiktsplanen. Tillstånd kan därför lämnas till verksamheten.

Inkomna synpunkter med anledning av Länstyrelsens förslag till beslut samt MPD:s kommentarer

Universal Wind AB (aktbilaga 32)

Bolaget har begärt att istället för fyra år, igångsättningstiden förlängs till åtta år, räknat efter den tidpunkt då beslutet vinner laga kraft. Skälen till det sägs vara att man räknar med att kabelanslutningen kommer att ta 2-3 år och leveranstiden för de vindkraftverk som kommer att beställas är ca 3 år.

MPD anser att det inte finns behov av en så lång igångsättningstid som åtta år. Enligt MB 24 kap 2 § finns, under förutsättning att det finns giltiga skäl för dröjsmålet eller att synnerliga olägenheter skulle uppstå om tillståndet förfaller, möjlighet för tillståndsmyndigheten att förlänga igångsättningstiden utan att en ny tillståndsprövning behöver ske. Igångsättningstiden börjar dessutom inte att löpa förrän tillståndsbeslutet vinner laga kraft. Nätägarens planering för nya stamledningar för elkraft kommer att kunna fortgå även under tiden fram till dess ett eventuellt överklagande avgörs. MPD anser att igångsättningstiden fyra år är tillräcklig.

Miljö- och byggnadsnämnden (aktbilaga 34)

I Länstyrelsens förslag till beslut står: ”I Säffle kommun pågår för närvarande ett arbete med att behandla vindkraften i ett tematiskt tillägg till översiktsplanen, och peka ut lämpliga områden. Arbetet har dock inte kommit så långt att det kan utgöra underlag i aktuellt ärende. Länstyrelsen är i detta läge skyldig att behandla ansökan med det kunskapsunderlag som finns och kan inte invänta den kommunala översiktsplanen. *Under ärendets gång har det heller inte från kommunens sida framkommit något som ifrågasatt lokaliseringen.*” (Länstyrelsens kursivering)

Miljö- och byggnadsnämnden skriver:

”Enligt vår mening kan ovanstående citat felaktigt tolkas som om miljö- och byggnadsnämnden samtycker till lokaliseringen eller i vart fall inte har någon uppfattning i denna fråga. Den riktiga tolkningen är att nämnden innan den yttrar sig i ett enskilt ärende vill avvakta pågående planarbete för att senare kunna göra en samlad bedömning om de olika ansökningarnas lämplighet.”

MPD konstaterar att miljö- och byggnadsnämnden gjort ett klagorandande angående hur tidigare synpunkter bör uppfattas.

Ann-Lis Skog, Owe Andersson, Stig och Britt-Marie Rinnemo (aktbilaga 35, 36, 41):

- a) Enligt Boverket bör avståndet till bostäder inte understiga 1000 m och hänsyn tas till verkens höjd. Länstyrelsen har skrivit att mindre avstånd kan tolereras p.g.a. skog mellan bostäder och verk. Verken är ca 6 ggr högre än skogen som dessutom kan avverkas.

MPD kommentar: Genom att bebyggelsen ligger i skogskanten kommer verken inte att synas särskilt mycket ifrån bostadshusen och tomterna däromkring. Synligheten blir förstås större om skog avverkas nära bostadshuset. Detta kan undvikas om man inte totalavverkar ända fram till bostadshusen.

- b) Hus ligger nära gränsen för 40 dBA. Enligt seriösa bedömare kommer ljudnivån att överstiga 40 dBA.

MPD kommentar: Beslutet föreskriver att 40 dBA ska klaras. Om nivån överstigs är verksamhetsutövaren skyldighet att åtgärda detta.

- c) Inom 300 m från Vätern överstiger ljudnivån 35 dBA. Vägarna ner till Torserudssand är enskilda men har hållits öppna för allmänheten för att man ska få tillgång till badstranden vid Torserudssand. Lugn och ro försvinner.

MPD kommentar: Enligt villkor 9 (med av MPD ändrad formulering) begränsas bullernivån till 35 dBA under sommarhalvåret i området närmast stranden.

- d) Alla verk ligger nära grannarnas marker. En del så nära som 20 m. Markerna blir helt omringade av de 12 verken. Risker och störning för den som arbetar med manuellt skogsarbete bör tas hänsyn till. På Gotland används 150 m som säkerhetsavstånd till grannfastighet. Skuggstörningar bör uppmärksammas även för arbetsplatser utomhus. Enligt EU-standard beräknas avstånd till oskyddad arbetsplats enligt formeln rotordiamter + höjd x 1,5 = 375 m.

MPD kommentar: Avståndet till fastighetsgräns är för vissa verk mycket kort. Riktlinjer för avstånd till grannfastighet saknas. Såvitt MPD känner till har frågan inte behandlats i något ärende vid miljödomstolen. Inte heller avseende skuggor eller för säkerheten vid skogsarbete finns riktlinjer eller vägledande beslut. I Boverkets "Vindkraftshandboken, 2008-05-30" skriver man att det är "lämpligt att det finns ett riskavstånd mellan ett vindkraftverk och platser där människor ofta vistas". Man hänvisar också till forskningsrapporter med rekommendationer. På all skogsmark utförs någon gång arbete. MPD anser dock att det vore orimligt att generellt jämställa skogsmark med fasta arbetsplatser. I ansökan har sökanden dessutom angett att vindkraftverken kommer att förses med automatiskt system för avisning och risken för iskast därmed vara obefintlig.

- f) Vindkraftverken medför stora ekonomiska förluster som ger en starkt negativ psykologisk påverkan.

MPD kommentar: Markerna runt omkring kommer även fortsättningsvis att kunna användas för skogsbruk.

Arbetsgruppen i Torserud/Kvaldersrud genom Christina Johansson och Ingemar Pettersson (aktbilaga 37):

- a) Bullerberäkningarna som redovisas i ansökan ger 9-16 dBA för låga värden vid fastigheterna Finnestad 1:28, Torserud 1:55 och Torserud 1:26.

MPD kommentar: Bullerberäkningarna är gjorda enligt etablerad beräkningsmodell. I beslutet föreskrivs villkor 40 dBA invid bostadshus. Om det skulle visa sig att bullernivån blir högre än beräknat är verksamhetsutövaren skyldig att minska bullret. Om det inte skulle gå får verksamheten inte bedrivas.

- b) Ljudnivån 35 dBA bör gälla i hela området från sjön upp till väg 540.
MPD kommentar: Riktvärdet 35 dBA kan tillämpas i områden som är särskilt utpekade för rekreation och friluftsliv och där tystnaden är en viktig kvalitet. Hela området kan inte betecknas som sådant. Där-
emot är det relevant för området närmast Vätern, vilket utgör grund för villkor 9.
- c) Numreringen av verken är felaktig.
MPD kommentar: Olika numreringar av verken förekommer i handlingarna, men har ingen betydelse i sak. Den numrering som avses i beslutet framgår av kartbilaga.
- d) I länsstyrelsens förslag till beslut står: "bostadshuset ligger samlade utefter skogskanten, det gör att vindkraftverken kommer att vara begränsat, eller inte alls, synliga ifrån de närmaste husen. Avståndet kan därför accepteras." Detta bestrids, de öppna ytorna varierar mellan 54 och 114 meter, skogsbilden är heller inte statisk.
MPD kommentar: De angivna avstånden innebär ändå att vindkraftverken blir begränsat synliga från tomtarna. Synligheten blir förstås större om skog avverkas nära bostadshuset. Det kan dock undvikas om man inte totalavverkar ända fram till bostadshuset.
- e) Verken är felaktigt placerade på karta för bullerberäkning i kompletteringen.
MPD kommentar: Det är riktigt att verken är fel placerade i kompletteringen. Bullerberäkningen avsåg där ljudnivån vid badplatsen. För denna punkt är i första hand de tre närmaste verken av betydelse. Dessa är rätt placerade. Skillnaden i övriga verks placering har liten betydelse för beräkningsresultatet. I MKB:ns bullerberäkning, vilken avser bullernivåer vid bostadsfastigheter, är verken rätt placerade.
- f) Olika koordinater har lämnats i remissen till Försvaret respektive Luftfartsstyrelsen. Dessa stämmer heller inte överens med de som angivits i tillståndsansökan.
MPD kommentar: Det är riktigt att olika koordinater har angetts i de olika remisserna samt i ansökan. Den placering som gäller för tillståndet är dock den som framgår av till detta beslut bilagd karta. Enligt delegation som ges till tillsynsmyndigheten kan justering av lägena göras under förutsättning att miljöpåverkan inte nämnvärt påverkas. Bolaget är skyldigt att inhämta godkännande från Försvarmakten och Luftfartsstyrelsen för de slutliga lägena.
- g) Skugg- och bullerberäkningar saknas för flera fastigheter.
MPD kommentar: Det har ej uppgetts vilka fastigheter som skulle sakna redovisning. Möjligen kan det finnas någon fastighet emellan

som inte kommit med. Villkor vad gäller buller samt skuggor har föreskrivits i beslutet.

- h) Verken står så tätt att de kommer att stjäla vind från varandra och inte ge en optimal energiproduktion.

MPD kommentar: Det är förmodligen riktigt. Placeringen är tätare än vad som är optimalt för varje enskilt verk. Om sökanden gör bedömningen att det ändå totalt sett blir mest optimalt sett till hela området finns inte skäl att motsätta sig parkens utformning.

- i) Området är ett av de tystaste på Värmlandsnäs med bl.a. den välbesökta sandstranden vid Torserudssand.

MPD kommentar: Villkor för buller se villkor 9.

Gunnar och Christina Johansson, Torserud 1:26 (aktbilaga 38):

- a) Bullerberäkningarna är felaktiga

MPD kommentar: Se aktbilaga 37, a).

- b) Förekommer olika uppgifter om koordinater för vindkraftverken

MPD kommentar: Se aktbilaga 37, f).

- c) Motstridande intressen finns i form av kulturminnen, djurliv, badplats mm. Området är ett tyst område. Stort värde för friluftslivet.

MPD kommentar: Se nedan, "Miljöprövningsdelegationens bedömning, Kommunal översiktsplan."

- d) Fler vindkraftverk planeras i området. Tillsammans kommer de att ge en högre ljudnivå. Det är sökt för att bygga vindkraftverk både söder och öster om bostadshuset. Tillsammans med de nu sökta verken öster om kommer man att vara inringad och utsättas för rött och vitt blinkande hinderljus från olika håll.

MPD kommentar: Om fler ansökningar om tillstånd till byggande av vindkraftverk lämnas in kommer det att bedömas om den samlade störningen kan tillåtas.

Lennart och Inga-Maj Hedqvist, Finnestad 1:28 (aktbilaga 39):

- a) Bullerberäkningarna är fel utförda och visar för låga värden för fastigheten Finnestad 1:28.

MPD kommentar: Se aktbilaga 37, a)

- b) Placering i skogsterräng är oprövat, fordrar mycket höga verk och sänker produktionen.

MPD kommentar: Erfarenheten av vindkraftverk i skogsterräng är begränsad, men anses ändå av vindkraftexperter och exploatörer fullt möjlig.

- c) Verken står så tätt att de kommer att stjäla vind från varandra och inte ge en optimal energiproduktion. Placeringen beror på att andra fastighetsägare inte tillfrågats.

MPD kommentar: Länsstyrelsen kan inte lägga synpunkter på vilken fastighetsägares mark som verken ska placeras på. Se i övrigt kommentar till aktbilaga 37, h).

- e) Säkerhetsrisk p.g.a. kast av is eller delar av vingar. Säkerhetsavstånd för arbetsmiljö som inom EU bör tillämpas = (rotordiameter + tornhöjd) x 1,5. Innebär ca 300 m.

MPD kommentar: Se aktbilaga 35, 36, d

- f) Hela området mellan väg 540 och Vänerns kust bör utpekas som riksintresse för rörligt friluftsliv. Området består av 1500 ha oexploaterad natur, är Sveriges mäktigaste insjö kust med obrutet hav och horisont.

MPD kommentar: Se nedan, "Miljöprövningsdelegationens bedömning, Kommunal översiktsplan.

Miljöprövningsdelegationens bedömning

MPD delar i allt väsentligt Länstyrelsens bedömning i ärendet. Kommentarer till synpunkter på förslaget till beslut har getts ovan. Utöver det gör MPD följande överväganden.

Igångsättning

Angående hur tidpunkten för igångsättning ska anges vill MPD hänvisa till miljöbalken 22 kap 25 §. I paragrafen anges att i tillståndet skall anges tid inom vilken den miljöfarliga verksamheten skall ha satts igång. MPD anser att det ska tolkas som att det är tiden för driftsstart som skall anges.

Kommunal översiktsplan

Säffle kommun har under ärendets gång nu upprättat samrådshandling, 2008-05-13, "Vindkraft Säffle. Tillägg till Översiktsplanen". Denna handling utgör sålunda ett förslag från kommunen till hur bedömning av vindkraftsparker ska ske. I samrådshandlingen framgår bl.a. följande:

"Landskapets förutsättningar" (sid 20): "Värmlandsnäs ostkust stupar brant ner i Väneren. Östkusten skiljer sig från västkusten genom att vara glesare bebodd och sakna skärgård. För friluftsliv och rekreation har kusten ändå värden genom att två större badplatser med sandstränder finns på östkusten, något som inte har någon motsvarighet på västra sidan."

I "Förslag till vindkraftsområden" (sid 30) sägs angående skyddsavstånd: "Avståndet till Värmlandsnäs östkust har satts till 800 meter av hänsyn till det rörliga friluftslivet och möjligheten för ny kustnära bebyggelse i området."

Karta (sid 31) visar föreslagna vindkraftsområden. Ett av de föreslagna vindkraftsområdena finns vid Torserud och har getts graderingen "klass 1", d.v.s. högsta klassen. Av de vindkraftverk som Universal Wind ansökt om tillstånd för hamnar nr 4 och 8 utanför området, p.g.a. att de ligger för nära Väneren.

MPD delar kommunens bedömning att det är rimligt med ett skyddsavstånd till kustlinjen på 800 m. Avståndet till 4 kap-området enligt MB blir då 550 m. Eftersom kustavsnittet är tillgängligt med väg dit och används av allmänheten bl.a. som badplats finns det särskild anledning just här att inte minska skyddsavståndet. Även verkens betydande storlek ger skäl till det.

Verk nr 8 ligger 770 m från strandlinjen. Med en mindre justering av läget västerut skulle skyddsavståndet 800 m kunna uppnås. Verk nr 4 ligger som framgått ovan inte heller inom det av kommunen avgränsade området för vindkraft. Avståndet är dock 850 m ifrån stranden, varför MPD anser att placeringen kan accepteras.

Buller vid vänerkusten, riksintresse för friluftsliv

Länsstyrelsen har föreslagit ett villkor om 35 dBA att gälla under sommarhalvåret vid strandlinjen. MPD anser att det är mer ändamålsenligt att ange att nivån skall gälla inom 50 m från strandlinjen. Två skäl finns till denna korrigering. Det ena är att det förmodligen är svårt mättekniskt att mäta ljudnivån precis i strandlinjen. Just där förekommer ständigt ett visst ljud av vågskvalp och liknande. Villkorets syfte bör dessutom vara att tillförsäkra en tyst miljö i det området intill stranden där människor vistas i första hand, vilket naturligtvis inte bara är exakt i strandlinjen. Riksintresseavgränsningen (MB 4 kap) är mellan 200 och 300 m från stranden. MPD bedömer att inom området 50 m från stranden bör bullervillkoret 35 dBA uppfyllas.

Skuggor vid bostäder

En precisering bör göras av *villkor 10* angående skuggor vid bostäder. Istället för att använda begreppet "närområde" bör anges att villkoret skall gälla inom "etablerad tomtplats". Detta är ett etablerat begrepp och utgörs av det område runt omkring huset som normalt används av de boende. Storleken av tomtplatsen kan vara olika beroende på lokala förhållanden och får bedömas från fall till fall.

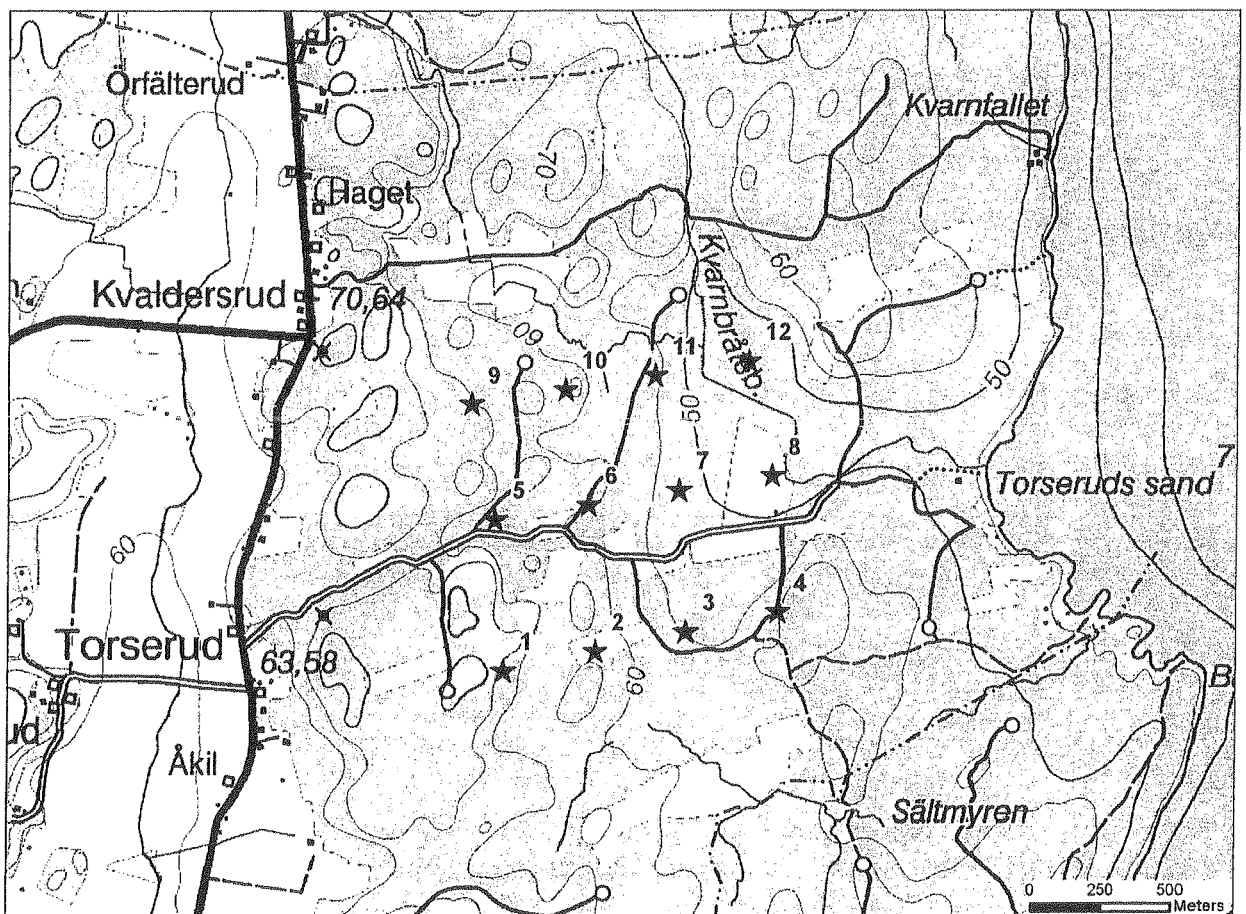
Karta med numrering och placering av vindkraftverk, Universal Wind AB

Anmärkningar om justering av lägen i förhållande till kartbilden:

Placeringarna på kartan är enligt de koordinater som bolaget uppgett i ansökan. Enligt MPD:s beslut skall följande justeringar göras.

Verk nr 5: Verket får ej placeras närmare än 75 m från den enskilda vägen mellan väg 540 och Torseruds sand. (villkor 3)

Verk nr 8: Verket får ej placeras närmare än 800 m från Vänerns strand. (villkor 4)

Upplysningar om hur man överklagar, se bilaga

Beslut om kungörelsedelgivning, se bilaga

Beslut i detta ärende har fattats av chefsjurist Lars-Ove Olsson, ordförande, och Sven-Gunnar Sjökvist, miljöszakknigg, vid Länsstyrelsens miljöprövningsdelegation.

Föredragande har varit byrådirektör Olof Åkesson.

OÅ

Lars-Ove Olsson

SS1

Sven-Gunnar Sjökvist

Kopia till:

Miljö- och byggnadsnämnden Säffle kommun
Naturvårdsverket
Försvarsmakten
Luftfartsstyrelsen
Luftfartsverket Karlstads flygplats
Owe Andersson och Ann-Lis Skog, Torserud 1:51
Lennart och Inga-Maj Hedqvist, ägare till fastigheten Finnestad 1:28
Gunnar Johansson och Christina Johansson, Torserud 1:26 och 1:38
Arbetsgruppen Torserud/Kvaldersrud genom Christina Johansson och
Ingemar Pettersson
Aktförvarare